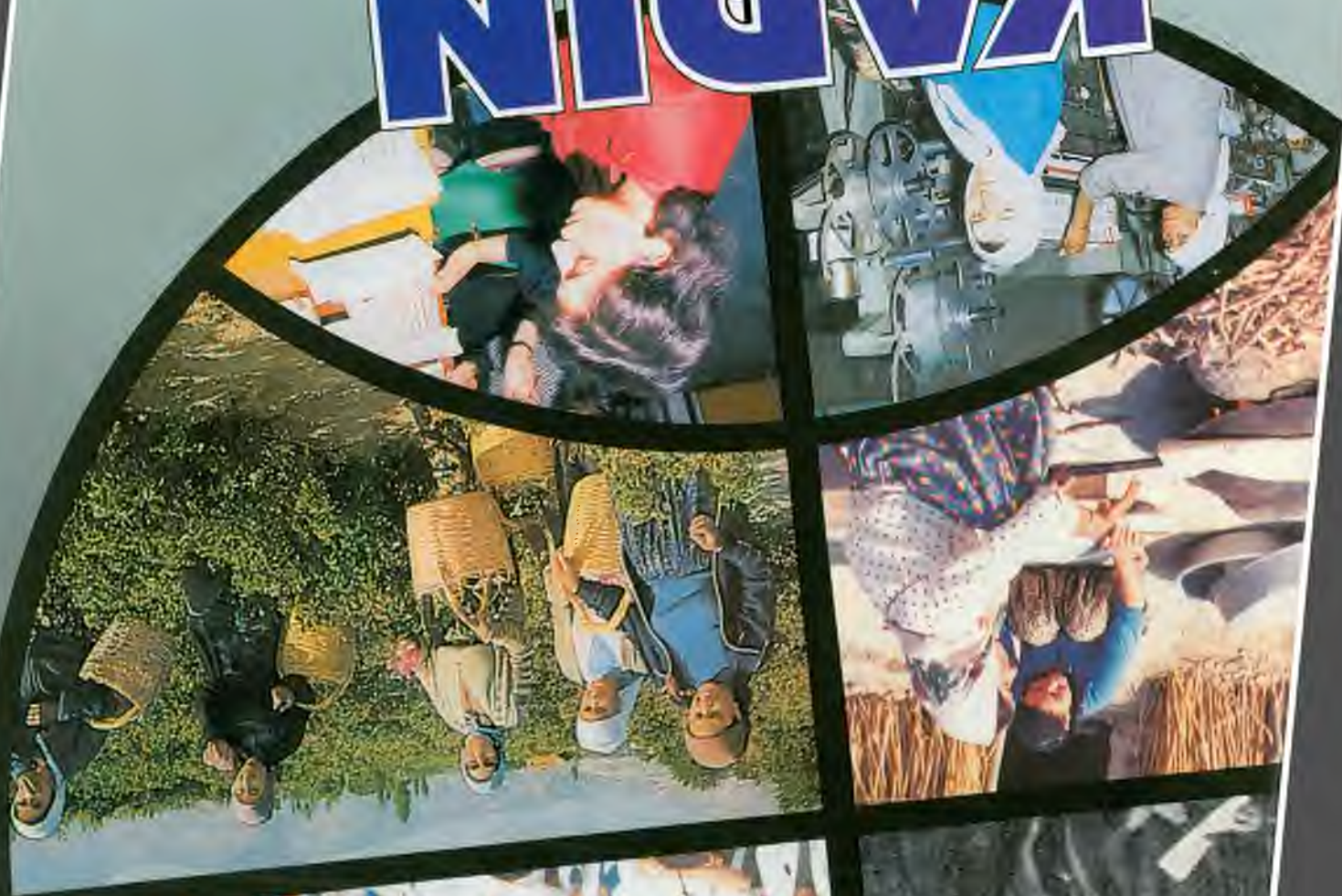

HAKLARI KADIN

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
MART 1991

KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI
Sayı : 256

TÜRK-İS

AYLIK
EĞİTİM
VE
MESLEK
DERGİSİ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE
İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
AYLIK
YAYIN
ORGANIDIR

**MART
1991
SAYI : 256**

SAHİBİ :
TÜRKİYE İŞÇİ
SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
ADINA
GENEL BAŞKAN
ŞEVKET YILMAZ

YAYIN YÖNETMENİ :
MUSTAFA BAŞOĞLU

YAZI KURULU :
BURHAN DODANLI
ERKİN OKAY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ :
ERDAL TÜT

FOTOĞRAFLAR :
NİHAT ÜSTÜN

DERGİ ADRESİ :
TÜRK-İŞ GENEL MERKEZİ
KIZILAY-ANKARA
Tel : 133 38 24
Fax : 133 68 09

ABONE :
Yurtiçi, 6 aylık 9.000.-TL.
Yıllık 18.000.-TL.
Yurtdışı 6 aylık 20.000.-TL.
Yıllık 40.000.-TL.

TİSAMAT BASIM SANAYİİ
TEL : 118 10 19 — ANKARA

DERGİMİZ
BASIN AHLAK
YASASINA UYAR

BASKI TARİHİ : 4.4.1991

YILIN İŞÇİ VE İŞVERENLERİ ÖDÜLLERİNİ ALDI..

MPM tarafından seçilen 1990 yılının en verimli işçi ve işvereni seçilenlere ödül ve plaketleri törenle verildi.

Devlet Bakanı **Kemal AKKAYA** tarafından başarı plaketi verilen yılın işverenleri şunlar:

Feyyaz BERKER (Tekfen Holding), **Kemal DEMAN** (Dedeman Oteller Grubu), **Semih HAZNE-DAROĞLU** (Kutlutaş Holding), **Yavuz ZEYTİNOĞLU** (Zeytinoğlu Şirketler Grubu), **Bülent ECZACIBAŞI** (TÜSİAD) Başkanı ve **Kamil OBA** (Elginkan Şirketler Grubu)

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket YILMAZ** tarafından ödülleri verilen yılın en verimli işçileri ise şunlar:

Nural YAVUZ (Karadeniz Bakır İşletmesi), **Yavuz KOÇAK** (Hema Dişli Sanayii), **Ahmet ŞAHİN** (Karayolları 4. Bölge), **Ferhat ALİŞOĞLU** (Aygaz Eskişehir Dolum Tesisleri), **İsmail ÖZEK** (TÜVASAŞ Genel Müdürlüğü), ve **Mehmet AZGIN** (TTK Kozlu İşletmesi)

Birer milyon lira ile ödüllendirilen bu işçiler, yaptıkları buluşlarıyla işyerinde verimi arttırdıkları gibi, hem zaman kaybını önlediler, hem de çalıştıkları işyerlerine maddi katkılar sağladılar.

İçindekiler

1	DÜNYA KADINLAR GÜNÜ KUTLANDI.
5	BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI.
10	DÜNYA TÜKETİCİLER GÜNÜ
13	EĞİTİM SEMİNERİ
16	İŞÇİ ÜCRETLERİ
25	HUKUK
30	SENDİKALARDAN HABERLER
32	SOSYAL GÜVENLİK
36	İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞGÜVENLİĞİ
40	GIDA HARCAMASI..

8 MART
DÜNYA
KADINLAR GÜNÜ
KUTLANDI..

8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla TÜRK-İŞ'te düzenlenen toplantıda kadınların kendi haklarına sahip çıkmasının demokrasiye sahip çıkma olacağı belirtildi.

TÜRK-İŞ'te düzenlenen panelde konuşan Genel Başkan YILMAZ:

"DEMOKRASİYİ GERÇEK ANLAMDA YASAKSIZ YÜRÜTMEK, SİZ KADINLARIN ELİNDE.."

8 Mart Dünya Kadınlar Günü tüm dünyada panel, toplantı ve çeşitli etkinliklerle kutlandı. TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde kadın işçilerin katıldığı bir panelin, açılışında TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, DYP Genel Başkanı Süleyman DEMİREL ile SHP Parti Meclisi Üyesi Önal ALPAĞO birer konuşma yaparak, "Dünya Kadınlar Günü'nün önemine işaret ettiler.

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ, yaptığı konuşmada demokrasi, işçi hak ve özgürlükleri konusunda kadınların üzerine düşeni yapmaları gerektiğine işaret ederek özetle şöyle dedi: ➡

YILMAZ
Sendika
üyelerinin
yüzde 45'inin
kadınlar
olduğunu
söyledi.

“— Neme lazım deme yerine, evvela Sizler demokrasiye sahip çıkacaksınız, çıkmalısınız. Bana ne, başkaları bu işlere bakıyor dersiniz, demokrasimiz topal yürür, yara alır. Ondan sonra kabahati başkalarına atmamalıyız. Siz kadınlar ‘Ben bugün çalışıyorum, yarın çalışma durumum olmayacak nasıl olsa. neme lazım’ diye düşünürseniz. Hem Sizlerin hem de Türkiye’nin sorunları artar. Türkiye’de demokrasiyi yasaksız, işçi hak ve özgürlüklerini yasaksız şekilde gerçek anlamda yürütmek Siz kadınların elindedir.”

YILMAZ konuşmasında, sendika üyelerinin yüzde 45’ini oluşturan kadınların yönetimde ancak yüzde bir oranında yer aldıklarını söyledi.

DEMİREL : “Bu ülkenin insanları, erkeğiyle kadınıyla haklarını ne kadar biliyor”

SÜLEYMAN DEMİREL’İN KONUŞMASI

Toplantıda konuşan Doğru Yol

ALPAGO, kadın sorunlarına işaret ederken (yanda) panele katılan değerli uzmanlar sorunların çözümü konusunda görüşlerini açıkladılar. (aşağıda)

DEMİREL, kadın haklarının çoğulcu ve hür toplum düşüncesinden ayrı görülemeyeceğini söyledi,

Partisi Genel Başkanı Süleyman DEMİREL, ülkede insan haklarının tam anlamıyla hayata geçirebilmenin, toplumun fertlerinin bu hakları bilmesine ve onlara sahip çıkmasına bağlı olduğunu söyledi. DEMİREL, İnsan Hakları Beyannamesinde sayılan haklarda kadın ve erkekler için bir ayırımın söz konusu olmadığını belirtti. Bugün Dünyada hâlâ kadın ve çocuk hakları konularının tartışıl-

dığını anlatan DEMİREL, bu durumun kağıt üzerindeki hakların tam anlamıyla yaşama geçirilmememiş olmasından kaynaklandığını belirtti.

Kadın hakları denildiği zaman bunun çoğulcu hür toplumdan ayrı düşünülmeyeceğini, herşeyin tartışılmadığı bir ortamda bunların da tartışılmayacağını söyleyen DEMİREL devamla şöyle dedi:

“— Acaba bu ülkenin insanları erkeğiyle kadınıyla haklarını ne kadar biliyor. Bilmek yetmez bir de onun bilincine sahip olmaya bağlı. Yani onu şuur haline getirmeye bağlı. Şimdi bizim sıkıntımız, açık bir toplumu henüz istediğimiz şekilde gerçekleştiremediğimiz için, rejimimiz zaman zaman arıza yaptığı için, biz yasağcı bir toplum olmaktan çıkmadığımız için, kişi, haklarını bir lütuf zannediyor.”

ALPAGO : “Kırsal kesimde bulunan kadınlar sosyal güvenceden yoksundur?”

ÖNAY ALPAGO’NUN KONUŞMASI

DEMİREL’den sonra SHP adına konuşan Parti Meclisi Üyesi Önay ALPAGO Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların sorunları bilinmedikçe ve çözülmedikçe sosyal barışın mümkün olamayacağını belirtti.

Dünya nüfusunun yarısını oluşturan kadınların sorunları çözülmedikçe sosyal barış mümkün değil.

Bugün Türkiye'de çalışan kadın sayısının 8 milyonu bulduğunu söyleyen ALPAGO, bunlardan 7 milyonunun hiç bir sosyal güvenceye sahip olmadıklarını söyledi. ALPAGO özetle şöyle dedi:

"Kırsal kesimde bulunan kadınları, sosyal güvenceden yoksundur. Kırsal kesimdeki kadınların sorunları vardır da kentte yaşayan kadınların durumu nedir? Kentte yaşayan kadın, hem ev işi, hem de iş'te çalışmasından dolayı sorunu iki kattır. Kent kadını çifte emek sarfetmek zorundadır. Bu bir sömürüdür."

Daha sonra başlayan Panel'de "İstihdamda Kadın İşgücünün Yeri ve Önemi" konusu Gazi Üniversitesi İ.İ.B. Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mete TÖRÜNER tarafından, 'Anayasa ve Yasalar Açısından Kadın Hakları' konusu ODTÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. Nurhan SÜRAL tarafından "Çalışan Kadınların Sendikalarla Bütünleşmesi" konusu BASİSEN Ankara ve İç Anadolu Şube Başkanı Yaşar SEYMAN tarafından, "Kadın ve Sağlık" konusu Hacettepe Üniversitesi Toplum Hekimliği Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayten EGEMEN, tarafından, 'Avrupa Topluluklarında Kadın Hakları' konusu Ankara Üniversitesi SBF Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Füsun ARSAVA tarafından verildi.

BAŞOĞLU KONUŞTU

Panelin kapanış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, bugüne kadar kadın işçilere dönük olarak sürdürülen ve 1991 yılında bu amaçla sürdürülecek olan çalışmalar hakkında bilgi verdi. Panele katılanların yönettikleri soruları cevaplayan BAŞOĞLU, "sorunları çözmede tek ve etkili yol

seçim sandığıdır. O nedenle mutlaka oylarımıza sahip çıkmalıyız. Kanunları veya hükümet politikalarını değiştirmek ancak bu yoldan sağlanabilir." dedi

8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Türkiye'deki Kadın Dernek yöneticileri, toplantılar düzenleyerek, günün önemini belirten konuşmalar yaptılar.

8 MART NEDEN KUTLANIYOR?

8 Mart tarihinin Dünya Kadınlar Günü olarak benimsenmesi, Amerika Birleşik Devletleri'nde meydana gelen kadınların direnişini simgeler. 1857 yılında Newyork'lu bin kadar kadın dokuma işçisi 8 Mart günü ücretlerinin artırılması ve çalışma sürelerinin kısaltılmasını isteyerek greve gittiler. Polis, greve engel oldu. Meydana gelen çatışmada çok sayıda kadın çıkan yangının da sonucu yanarak can verdi. (129 kadın işçi) Bu olaydan sonra yıllar sonra 1910 yılında Kopenhag'ta toplanan Uluslararası Kadın Konferansı da bu olayın

anısına 8 Mart'ı (Dünya Kadınlar Günü) ilan etti.

8 Mart, Birleşmiş Milletler tarafından da 1975 yılında "Dünya Kadınlar Günü" olarak benimsendi.

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER'DE KUTLAMA

Birleşmiş Milletler bu yıl ki "Dünya Kadınlar Günü"nü dünyada sayıları 8 milyonu bulan mülteci kadınlara ithaf etti. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Perez De CUELLAR, uluslararası kamuoyunun dikkatini en talihsiz kadın grubu olan "Mülteci Kadınlar" üzerine yoğunlaştırmasını istedi. De CUELLAR, Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla yayınladığı mesajda kamuoyunun ayrıca tüm kadınların eşitlik, gelişme ve barış hedeflerine ulaşmalarını sağlamaya teşvik edilmesi gerektiğini bildirdi. Genel Sekreter De CUELLAR, mülteci kadınların genellikle denetleyemedikleri şartların ve katılmadıkları siyasal kararların kurbanı olduklarını belirtti.

TOPLUMSAL Örgütlenmede Kadının İşlevi" konulu panel yapıldı...

Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla Zonguldak'ta panel düzenlendi. GENEL MADEN-İŞ Sendikası tarafından 10 mart Pazar günü yapılan "Toplumsal Örgütlenmede Kadının İşlevi" konulu panelde Prof. Dr. Türkan SAYLAN, Doç. Dr. Türkel MİNİBAŞ, Şükran KETENCİ, Önay ALPAGO, Ülfet TAYLI ve Asiye YARDIM konuşmacı olarak yer aldılar. Toplantıyı GENEL MADEN-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Sabri CEBECİK yönetti.

Konuşmacılar, Türkiye'de çalışan kadınların büyük çoğunluğunun düşük ücretle ve örgütsüz olarak çalıştığını, toplumun daha dinamik ve demokrat olabilmesi için kadın haklarının geliştirilmesi gerektiğini vurguladılar.

8 MART "DÜNYA KADINLAR GÜNÜ" TEKGIDA-İŞ BÜNYESİNDE DÜZENLENEN TÖRENLERLE KUTLANDI..

Cevizli Sigara Fabrikasında düzenlenen törende BALTA, bir kadın işçiyi kutluyor..

8 Mart "Dünya Kadınlar Günü" TEKGIDA-İŞ bünyesinde düzenlenen törenlerle anıldı. İstanbul'da TEKEL'e ait işyerlerinde törenler düzenlendi..

ORHAN BALTA'NIN KONUŞMASI

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ve TEKGIDA-İŞ Sendikası Genel Başkanı **Orhan BALTA**, Cevizli Sigara Fabrikası işyerinde düzenlenen ve kadın işçilerin katıldığı törende yaptığı konuşmada "kadınlar Günü"-nün konulmasıyla ilgili sorunların 365 gün yaşandığını, belirttikten sonra şöyle dedi:

"—Kadınların sosyal statü ve insan haklarına ilişkin sorunların gelişmiş ya da gelişmemiş tüm dünya ülkelerinde var. Ancak doğal olarak gelişmiş ülkelerde kadın hakları ve sorunların gelişmişlik düzeylerine oranla farklı özellikler sergiliyor. Ülkemizde, yüz yıllardır getirdiği alışkanlık ve geleneklerin yanı sıra yasaların eksiklik ve boşlukları sosyal organizasyonların yetersizliği kadınlarımızı pek çok sorunla karşı karşıya bırakıyor. Ancak, bu genel yapının içinde bir de daha özellik taşıyan kesim var ki, o da çalışan kadınlarımız. Biz bir işçi sendikası sıfatıyla bu konunun özerinde ağırlıkla duruyoruz.

Bünyemizde pek çok kadın üyemiz var. Bu kadın üyelerimizin

çalışma koşulları, annelik konumları nedeniyle ortaya çıkan sorunları, gerek toplu iş sözleşmesi gerekse sözleşme dışı faaliyetlerimizde öncelikli bir yer taşıyor".

Türk Halk müziği ve sanat müziği gösterileri yanında çalışan işçilerin sorunlarının ele alındığı slayt gösterileri ile renklen "Kadınlar Günü"nde folklor gösterileri de ilgi ile izlendi. Kadın işçiler, halay çekerek, horan teptiler.

"Kadınlar Günü" dolayısıyla İstanbul'da. Cibali Sigara Fabrikası

işyerindeki düzenlenen törende bir konuşma yapan TEK GIDA-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Yalçın KARAYILAN**, TEK GIDA-İŞ sendikası üyelerinin önemli bir çoğunluğunun kadınlar olduğunu, belirttikten sonra şöyle dedi:

"—Kadınlarımız ve özellikle Siz çalışan kadınlarımız karşı karşıya kaldığımız bu sorunların çözümünde itici gücü oluşturmak zorundadır."

İZMİR'DEKİ TÖRENLER..

Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla TEK GIDA-İŞ İzmir Bölge Şubesi işyerlerinde de törenler düzenlendi. Kadın işçilerin yoğun olduğu Tekel Yaprak Tütün fabrikası ile Tekel Sigara Fabrikası işyerlerinde günün önemini belirten konuşmalar yapıldı.

Özellikle kadın işçilerin söz aldığı toplantıda, çalışan kadının sorunları dile getirilerek, iş güvencesinin sağlanmasını, işsizlik sigortasının çıkartılmasını, kadın işçilerin "anne" olduğunun unutulmaması gerektiği ifade edildi.

BALTA, TEKGIDA-İŞ üyesi kadın işçilerin oyunlarına katıldı (üstte), İzmir'de düzenlenen törenden bir görünüş (altta)

Yılmaz,
toplantıda
işçi sorunlarına
ilişkin
geniş
açıklamalarda
bulundu.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nda konuşan Şevket YILMAZ:

“İŞÇİ HAREKETİ, HER EYLEMİ GERÇEKLEŞTİRECEK BİRLİK ve BERABERLİK İÇİNDEDİR..”

• YILMAZ, Cumhurbaşkanının ANAP Başkanı gibi davranmasını da eleştirdi..

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulunun 11 Mart günü yaptığı toplantıda konuşan Genel Başkan **Şevket Yılmaz**, “İşçi sorunlarına acil bir çözüm getirilmediği takdirde, bugüne kadar gerçekleştirdiklerimizin dışında, yeni işçi eylemleri gündeme gelecektir.” dedi.

Toplantıyı bir konuşmayla açan Türk-İş Genel Başkanı **Yılmaz**, Türkiye'nin Körfez Savaşına sokulmamış olmasından dolayı memnuniyetlerini dile getirdi ve bundan sonra yapılacak işin, en kısa sürede kalıcı barışın sağlanması olduğunu vurguladı.

Gerek hükümetin, gerekse bazı işverenlerin Körfez Krizini bahane ederek yükü dar gelirli milyonlarca insana çekirtmek istediklerini ifade eden **Yılmaz**, bu bahaneyle çoğu kesimden olmak üzere yaşanan işçi çıkarmalarına daha fazla seyirci kalmıyacaklarını bildirdi.

1991 yılında bağitlanması beklenen toplu sözleşme müzakerelerine de değinen Genel Başkan **Şevket Yılmaz**, özetle şöyle dedi:

“Devlet ve Hükümet yetkililerinin işçi sorunlarına ters bakışları, ve bilinen tutumu, mevcut sıkıntılarımızı arttırmıştır.

Bunun sonucunda bazı işkollarında, daha doğrusu grev yasağı olmayan işkollarında grev kararı alınmış ve uygulamaya konulmuştur.

Ama Hükümet, 25 Ocak 1991'de milli güvenliğimizi bozucu ve tehdit edici nite-

likte olduğu iddiasıyla grevlerimizi 2 ay süreyle ertelenmiş ve karar 27 Ocak'ta yürürlüğe girmiştir.

Tabii ki, bu gerekçe haksız ve alınan karar hukuka aykırı idi.

Dâvâ hakkımız kullandık.

Yüksek Yargı organı Danıştay 10.ncu

Dairesi 13 Şubat açtığımız iptal davasıyla ilgili yürütmeyi durdurma talebini, 26 Şubat günü karara bağladı ve Hükümetin bu haksız tasarufunu durdurdu.

Bu adil karar üzerine, gereken ne ise o yapılmaktadır.

Hükümetin grevleri durdurmasıyla Da-nıştay kararı arasında geçen süre içinde, ihtilaflı sözleşmelerimizin büyük bir kısmı çözümlendi.

Şimdi önümüzde henüz uygulamaya geçilmeyen grev kararları mevcuttur. Buna ilaveten bazı sendikalarımızın bir kaç yerde küçük çaplı sözleşmeleri de çözüm beklemektedir.

Gerek Anayasa, gerek diğer yasalarla eli kolu bağlanmış sendikalarımız, toplu sözleşmeler sırasında, vâki müdahaleler

yüzünden bundan sonra da sıkıntıya düşebileceklerdir.

Bildiğiniz gibi, 1991 yılı içinde üye sendikalarımız, 698 bin işçi adına toplu sözleşme yapacaklardır.

Bu yıl 590 kamu işyerinde çalışan 586 bin işçimizin sözleşmesi yanında, özel ke-

simde 401 işyerine ait 112 bin işçimizin sözleşmesi yeralmakta ve görüldüğü gibi sözleşmeler, kamu kesimi ağırlıklı bulunmaktadır.

Bunlardan 310 bin işçimize ait olanı Mart ayında, 171 bin işçimize ait olanı ise geçtiğimiz Ocak ayında ele alınmıştır.

1991 yılında toplu sözleşmesi bağtlanacak işçilerimizin % 25'ini teşkil eden 174 bin 573 işçimiz grev yasağı kapsamında bulunmaktadır. Bu sayıya belediye işyerleri dahil değildir.

CUMHURBAŞKANININ TUTUMU

Toplu sözleşmelerle ilgili olarak Hükümetten kaynaklanan sıkıntılarımız, bu suretle devam etmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanı da daha sözleşme müzakerelerine başlamadan, Çankaya'dan işçilere fazla ödeme yapılmaması yolunda talimat veriyor.

Başkanlar Kurulu bildirisi

“SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ”

Türk-İş Başkanlar Kurulu, 11 Mart'ta Ankara'da yaptığı toplantıda gündemindeki konuları görüştü ve “**Giderek artan işçi ve ülke sorunlarının çözümü için, erken genel seçime gidilmesinin kaçınılmaz olduğu**” belirtildi.

Genel Başkan **Şevket Yılmaz**'ın başkanlığındaki toplantıdan sonra yayınlanan bildiride, daha çok özel kesimde rahatsızlık yaratan işçi çıkarmaları ile basın sektöründe yaşanan ekonomik kriz konuları da ele alındı.

1 Mayıs'ın, önemine uygun şekilde kutlanacağı görüşüne de yer verilen Başkanlar Kurulu müzakerelerinden sonra yayınlanan bildiride, şöyle denildi:

★ **TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, işçi sorunları ile ülkenin genel sorunlarının birbirinden soyutlanamayacağı görüşünden hareketle bu sorunların temelden çözülebilmesi için, çağdaş demokratik ilkelerin noksansız uygulanması gereğini vurgulamıştır.**

★ **Parlâmento çoğunluğuna sahip ANAP iktidarı ile çağdaş**

demokrasi anlayışında birleşebilmenin güçlüğü, mevcut antide-mokratik uygulamalarla ortadadır.

★ **Bu itibarla temel sorunların çözümü ve ülke gerçekle-rini gözönünde bulunduran TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, ERKEN GENEL SEÇİM'e gidilmesini zaruri görmüştür.**

★ **TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, çoğunluğu özel kesim işyerlerinden Körfez krizi ve ekonomik bahanelerle sürdürülen işçi çı-karılmalarına son verilmesini istemiştir.**

★ **İşsizliğin yüksek düzeylerde olduğu ülkemizde bu şe-kilde işçi çıkarmalarının yaratacağı sosyal bunalımlar, ilerisi için daha kötü sonuçlar doğurabilecektir.**

★ **Siyasal iktidar, yıllardan beri uyguladığı, halkın sorunları-nı çözmekten uzak sosyo-ekonomik politikaları yüzünden enflâs-yon-faiz kıskaçına giren yatırımların daralmasına neden olmuştur.**

★ **İşsizliğe çare bulmakla görevli devletin, yatırımları en-gelleyip istihdam hacmini daraltan bu gibi uygulamalar yerine, politikalar üretmesi zorunludur.**

Tarafsız olması ve hatta Anayasa gereği iktisaden güçsüz olanları, yani çalışanların yanında bulunması gereken Cumhurbaşkanı Sayın Özal, bunun tam aksini yaparak, kamu ve özel kesim işverenlerinin tarafını tutuyor.

MESS başkanlığından buyana çalışanlara karşı eğilimini bildiğimiz Sayın Özal'ın, Cumhurbaşkanı olduktan sonraki bu tutumunu artık yadırgamıyoruz.

Ama boyun eğmemeye de kararlıyız.

Konu buraya gelmişken, Sayın Cumhurbaşkanı'nın bir diğer tutumuna değinmeden geçemeyeceğim.

Cumhurbaşkanı Sayın Özal, son günlerdeki davranışlarıyla hukuken olmasa bile fiilen, ANAP Genel Başkanı gibi hareket etmektedir.

Verdiği direktifle Parlamento fiilen tale girmiş ve Devlet, il kongresi için İstanbul'a taşınmıştır.

Parti başkanlığı ile Cumhurbaşkanlığı görevini birbirine karıştıran ve bu ikisi arasında tercih tereddütleri gösteren Sayın

Özal, Devleti ANAP'laştırma gayreti içindedir.

Yetkilerini aşarak bunları yaparken, gericileri temizlemek ve partisini çağdaşlaştırmak uğruna taraf olduğunu iddia etmektedir.

Sayın Özal'ın bu tutumuyla ilgili gerekcesine katılmaya imkân yoktur.

Sayın Özal'ın, taşıdığı makamın sorumluluğuna uygun düşmeyecek tarzdaki davranışlarını tasvip etmediğimizi belirtmek isteriz.

DEMOKRASİ MÜCADELESİ

TÜRK-İŞ ve bağlı kuruluşlar olarak, yıllardır beri verdiğimiz mücadelenin özünde sağlıklı demokrasi yatmaktadır.

Sendikacılara ve sendikalara politika yasaklanmış olsa bile, çağdaş demokra-

İÇİN ERKEN SEÇİM KAÇINILMAZ OLMUŞTUR''

★ TÜRK-İŞ'in yedi yıldan bu yana Anayasa başta olmak üzere, bazı temel yasalarda ve çalışma hayatını ilgilendiren diğer yasalarda ısrarla üzerinde durduğu değişiklikler gerçekleşmemiştir.

★ Hür sendikacılığın önünde engel teşkil eden bu yasal sıkıntılara ilâveten işçi sendikalarını zayıflatma yolundaki hareketlerin sürmekte olduğunu hatırlatan TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, bazı yatırımcı firmaların taşeronluk müesseseleri yoluyla sendikasızlaştırma hareketine hız verdiklerini tesbit etmiş ve işçi haklarına saldırı mahiyetindeki bu tasarrufun son bulmasını istemiştir.

★ Türkiye'de özellikle bazı yazılı basın kuruluşları, bugün ekonomik kriz içine dönüşmüşlerdir. Genelde kağıt fiyatlarından ve yüksek kredi faizlerinden kaynaklanan bu durum, basın sektöründe işsizliğe yol açmaktadır. Başkanlar Kurulu, girdi fiyatlarına fahiş zam yapan hükümetin, basın özgürlüğüne olumsuz etki yapan bu davranışlarından vazgeçmesini zaruri görmüştür.

★ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, çalışma barışını zedeleyen çeşitli faktörler yanında, hükümetin grevleri erteleme kararını antidemokratik bularak, bu haksız tasarrufun Danıştay tara-

findan durdurulmasını, yargıya duyulan güveni tazeleyen âdil bir karar olarak nitelemiştir.

★ 1991 yılında 689 bin işçiye ait toplu iş sözleşmesinin bağitlanacağını ve bu sözleşmelerden bir kısmının hâlen ele alındığını gözönünde bulunduran TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Konfederasyon bünyesinde kurulan Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonunun, muhtemel uyumsuzlukların aşılmasında başvurulacak yöntemlerin tesbitinde de tam yetkiyle çalışmasını kararlaştırmıştır.

★ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 3 Ocak eyleminden sonra haklarında hukuki kovuşturma açılan işçilerin, savcılıklarca kendilerine gönderilen para cezası ödeme talebinin yasalara aykırı olduğuna ilişkin genelgesini yerinde bularak, buna rağmen açılacak davalarda işçilerin her yönden desteklenmesini kararlaştırmıştır.

★ TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 1 Mayıs İşçi Gününün anlamına uygun şekilde kutlanmasına karar vermiştir. Buna göre, 1 Mayıs 1991 tarihinde çeşitli illerimizde düzenlenecek salon toplantılarına, TÜRK-İŞ ve Sendikaların yöneticileri katılacaktır.

3 OCAK'TAKİ BÜYÜK BAŞARI

Çok başarılı geçen 1989 Bahar Eylemlerini, sırayla diğerleri izlemiş ve 3 Ocak 1991'e gelinmiştir.

İftiharla belirtmeyelim ki, 20 Aralık 1990'da örgüt yöneticileri toplantısını takiben Ankara'da gerçekleştirdiğimiz yürüyüş ve o gün kararlaştırılan 3 Ocak 1991 eylemi, işçilerimizin gücünü etkili şekilde ortaya koymuştur.

Hiçbir şey kırılıp dükülmemiş, kimse'nin burnu kanamamıştır.

Bu hareketimizde bize destek veren tüm kuruluşlara ve halkımıza şükranlarımızı sunarım.

3 Ocak günü üretimden gelen gücünü kullanan işçilerimizin ülke çapındaki eylemine katılma oranı % 90'ın üzerine çıkmış ve **"işler bu eylemi yapamaz"** diyerek onları devlet imkanlarıyla ve türlü yollarla önlemeye çalışanlar, mahcup duruma düşmüşlerdir.

siye aykırı olan bu yasakları aşmak zorundayız.

Onun için mücadelemizi sürdürmeliyiz.

Onun için bildiğimiz doğruları söylemeliyiz.

İsteklerimizin başında, üyesi olduğumuz ILO ilkelerinin asgari ölçüde uygulamaya konulması ve demokrasiyle yönetilen ülkelerde geçerli olan temel hak ve özgürlüklerin, işçilere, diğer çalışanlara ve tüm halkımıza yasaklardan arındırılmış şekilde uygulanması gelmektedir.

Anayasa ve diğer yasalardaki sınırlama ve yasakların kaldırılmasına ait önerilerimiz, son olarak bundan 1 yıl önce Başbakan Sayın AKBULUT'a tarafından verilmişti.

Bu öneri paketleri, Sayın ÖZAL'ın Başbakanlık döneminden itibaren yaptığımız zirve toplantılarında böylece altıncı kez hükümete verilmiş oluyordu.

DOSYALAR TOZLANDI

Geçen yıl Sayın AKBULUT, dosyayı aldıktan sonra parlak vaatlerle bizi inandırmaya çalışmıştı. Aradan 1 yıl geçmesine rağmen, yine isteklerimiz dikkate alınmış değil. Dosyalar, komisyon raflarında tozlandı.

Son bir ayda ancak 4-5 kez toplanabilen parlamento, milletvekillerine ait ödenek kanununu 15 dakikada kabul ederken, **"değiştireceğiz"** denilen, halkın refah ve mutluluğunu sağlayacak temel kanunlardaki değişikliklere yıllardır el atılmıyor.

Seçmen tercihini tam anlamıyla yansıtmayan bugünkü parlamentoda, çoğunluğu elinde bulunduran ANAP grubunun, köklü düzenlemeler yapabileceğine inanmakta büyük güçlük çekiyoruz.

Erken genel seçim istegimizin altında yatan başlıca neden budur.

Ülke çıkarlarını koruyup, temel hak ve özgürlüklerimizi hayata geçirecek siyasi partilerin iktidar olması hepimizin müşterek arzusudur.

1983 yılından beri iktidarda bulunan ANAP hükümetleri, millete verdikleri refah sözünü yerine getirememişlerdir.

Enflasyon, azalacağına artmıştır.

Hayat pahalılığı büyük halk kesimlerini canından bezdirmiş, uygulanan politikalar yüzünden zenginler daha çok zenginleşirken, çalışanlar, dar ve sabit gelirli milyonlar daha da fakirleşmiştir.

Bu arada, devlet imkanlarını kendi ikbal ve çıkarları doğrultusunda kullanmayı beceren fırsatçılar köşeyi dönmüşlerdir.

Herkesin akıl erdiremediği borsa oyunları ile piyasanın zaafından yararlanan türedi zenginler çıkmıştır.

Kapkaç ve talan düzeni, bütün hızıyla devam etmektedir.

Bu olup bitenlere, herkes gibi hükümet de seyirci kalmaktadır.

İşte bu gerekçelerle temel yasalarda öngördüğümüz köklü değişikliklerle devlet yapısı, çağdaş demokratik kurallara uyacak şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Doğruyu bulmakta daha fazla gecikmemeliyiz.

Son 6-7 yıl içinde, özellikle 1989'dan buyana, Türkiye'deki örgütlü işçi eylemleri rekor düzeydedir.

3 Ocak 1991 eylemi, bu itibarla işçi tarihimize altın bir sayfa eklemiştir.

Hükümet ve işverenler bu eylemi kıramamışlardır.

Daha sonra hükümete bağlı kamu işveren sendikaları yöneticileri, iş Mahkemelerinde açtıkları davalara gelmeyecek kadar haksız olduklarını anlayabilmişler ve neticede, açılan her 3 dâvâ da düşmüştür.

4 Ocak 1991 günü, Zonguldak'tan başlayan maden işçilerimizin güç koşullardaki kararlı yürüyüşü de övgüye layık bir eylemdir.

Ne yazık ki, işçilerin bu kararlı ve disiplinli eylemlerinden **"Mesajı aldık"** diyen

3 OCAK EYLEMİNDEN DOLAYI PARA CEZALARI VERİLMEMELİ

Bazı yörelerdeki Cumhuriyet Savcıları 3 Ocak eylemine katılan işçilere gönderdikleri yazılı uzlaşma emrinde belirtilen para cezasının ödenmesi halinde haklarında dava açılmayacağı belirtilmektedir.

Giderek yaygınlaşan bu uygulamayı değerlendiren Başkanlar Kurulu TÜRK-İŞ'e bağlı Sendika hukukçularının toplanarak değerlendirme yapması ve izlenecek yolun belirlenmesine kadar verdi.

Bu karar üzerinde toplantıya çağrılan sendika hukukçuları kararı değişik açılardan tartışıp inceledikten sonra istenilen para cezasının ödenmemesi görüşünde birleştiler.

Hukukçular, 3 Ocak 1991'de işçilerin katıldıkları üretimden

gelen gücü kullanmama yani genel eylemin 2822 sayılı kanunun tarif ettiği anlamda kanun dışı grev veya genel grev olduğunu gösteren bir mahkeme kararı bulunmadığını, bu sebeple bazı Cumhuriyet Savcıları işçileri 2822 sayılı kanuna karşı suç işlediği, bu sebeple istenilen ceza parasını vermemesi halinde, haklarında dava açılacağı iddiasının yasal dayanağının bulunmadığı, 3 Ocak'ın kanun dışı grev olduğunun mahkeme kararı ile tesbiti halinde bu eyleme katılanlar hakkında soruşturma yapılabileceği işin bu yönünün gerçekleşmeden eyleme katılan işçilerin suçlu sayılması mümkün olmadığı, 3 Ocak'ın kanun dışı grev olduğuna dair kesinleşen mahkeme kararı olmadan işçileri cezalandırmanın mümkün olmadığı sonucuna varıldığını belirttiler.

hükümet başkanı ve öteki yetkililer, bundan gerekli dersi çıkaramamışlardır.

İşçi sorunları acil çözüm getirilmediği takdirde, huzurunuzda ifade ve ilân ediyorum ki, bugüne kadar gerçekleştirdiklerimizin dışında işçi eylemleri gündeme gelecektir.

İşçi hareketi her eylemi yapacak birlik ve beraberlik içindedir.

Amacımız, işçilerin sosyal ve ekonomik refahını arttırmaktır.

1980'li yıllarda ücret-fiyat dengesi devamlı surette çalışanlar aleyhine bozulmuştur.

Bugün bağitlanan sözleşmeyle alınan zamlar, enflasyon ve hayat pahalılığı karşısında 2-3 ayda eriyip gitmektedir.

Teknolojik noksanlıklar ve yönetimdeki becerisizlikler yüzünden, kamu kuruluşlarının finansman açığı gün geçtikçe büyümektedir.

Kolay yolu seçen Hükümet ise, gerek bu açıkları, gerekse bütçe açığını kapatmak için zam üstüne zam yapmakta, çeşitli fonlara yapılan kesintilerin nereye gittiği çoğu kez bilinmemektedir.

Örneğin, zorunlu tasarruf kesintilerinin iade edilmesi gereken kısmı, çalışanlara ödenmemektedir.

Körfez krizi nedeniyle daha da bozulan ekonomik durum, Sayın Özal'ın, başta Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere, diğer gelişmiş ülkelerden beklediği kredi, hibe ve yardımlar zamanında gelmediği takdirde, 1991 yılı ve sonrasında, bizi daha kötü durumlara sokabilecektir.

Halen bütçe açığı 11,4 trilyon liradır. İç borçlar 57 trilyon liraya ulaşırken, dış borç 41 milyar dolara çıkmıştır. Cari işlemler açığı, 2,5 milyar dolar çizgisine ulaşacağını göstermektedir.

Sadece iç talebe dayalı bir ekonomik büyümeyi refah işareti olarak göstermeye çalışanlar, televizyondaki renkli kanal sayısını arttırmaktan övünme payı çıkaranlar, iyi bilsinler ki, ulusumuzun büyük kısmı sefaletle karşı karşıyadır.

Ekonomik gidişattan sadece işçiler değil, işverenlerin de şikayetçi olduğu unutulmasın.

Vergi adaletsizliği son safhadadır ve kamu gelirlerinin büyük çoğunluğu, en kolay yol olan ücretli ve maaşlılardan karşılanmaktadır.

İŞSİZLİK BÜYÜYOR

Başlıca sorunlarımızdan biri de işsizliktir.

Mevcut işsizler ordusuna, bilhassa özel kesimdeki toplu işten çıkarmalar nedeniyle hergün binlercesi katılmaktadır.

Savaş sona ermiş, körfez bahanesi bitmiştir.

Kamu ve özel kesim işverenleri, sudan sebeplerle işçi kıyımına kesinlikle son vermemelidirler.

Bu gidişatın ulaşacağı sosyal boyutlar, ilerisi için ürkütücüdür.

İşçi kıyımına seyrice kalan Hükümet, sosyal devlet ilkesini çoktan unutmuştur.

Bu bakımdan istihdam güvencesinin hayata geçirilmesini, işçi çıkarmalarının yargı denetimine tabi olmasını ve iş kanununun 13. maddesinin bu amaçla değiştirilmesini bir kez daha öneriyoruz.

Bu değişikliklerin, beklemeğe tahammülü kalmamıştır.

ILO genel kurulu yaklaşmaktadır. Geçen yıl dünya ülkeleri önünde ter dökerek hesap veren hükümet yetkilileri, 98 ve 87 sayılı sözleşmelerle ilgili olarak bakalım bu defa hangi mazeretlere sığınabilecekler?

SSK GENEL KURULU

7-8 Mayıs tarihlerinde SSK'nın Genel Kurulu yapılacaktır. Öncelikle belirteceğim husus, bu genel kurulla ilgili sorunlarla görüşmelerin iki güne sığmayacağıdır. SSK Genel Kurulları her yıl yenilenmeli ve en az 5 gün sürmelidir. Bu genel kurul'da, bazı kararların alınmasını yeniden isteyeceğiz.

Sayıları bir milyonu aşan kaçak işçi sorunu, çözülmemelidir.

Kurumun kamu ve özel kesim işverenlerinden çeşitli alacakları, 3 trilyon lirayı aşmıştır.

SSK gelirlerinin tahsilinde olduğu gibi, özellikle tahakkukunda boşluklar görmekteyiz. Tahakkuk işi, işverenin şahsi beyanına bağlılıktan çıkarılmalıdır. Bunlar giderilmeli ve SSK alacaklarının tahsili, 3305 sayılı kanuna uygun şekilde amme alacakları statüsüne sokulmalıdır.

İşçi emeklileri arasında haksızlık ve ayrıcalık yaratan, 3 türlü emeklilik ödemesi bire indirilmeli ve bu zümre mağduriyetten kurtarılmalıdır.

SSK yönetiminde, işçi kesimi daha ağırlıklı olarak temsil edilebilmelidir.

Kamu kesimindeki sözleşmelerde izlemek zorunda olduğumuz çalışmaların seyri hakkında bilgi vererek, konuşmamı tamamlamak istiyorum.

24 Eylül 1990 tarihinde yaptığımız toplantıdaki karar gereğince, TÜRK-İŞ bünyesinde kurulan kamu kesimi toplu iş sözleşmeleri koordinasyon komisyonu, ara-
hklarla 3 defa toplanmıştır.

Mart'ta 10 günde bir, Nisan'da haftada bir oluşan toplantısı uygun görülen Komisyonun yaptığı çalışmalar sonrasında 1991 yılı kamu sözleşmelerinde izlenecek yol tesbit edilmiş ve sendikalarımıza bildirilmiştir.

Buna göre;

- Normal süresi 1991'de biten sözleşmeler, birlikte ve koordineli olarak yürütülecek,

- Komisyonun bilgi ve onayı dışında uyumsuzluk ve grev kararı alınmayacak ve sözleşmeler, komisyonun bilgisi haricinde bağlanamayacak,

- Ücret ve sosyal yardımların torba ödemesi dışında kalan maddeler, ilgili sendikalar tarafından müzakere edilerek karara bağlanacaktır.

Bu koordineli çalışma sonunda, birlik ve beraberlik içinde, bütün engelleri aşarak, arzuladığımız hedeflere ulaşacağımıza eminim.

Sendikalarımız ve işçilerimiz, geçmişte olduğu gibi, bundan sonra da gerektiğinde kararlaştracağımız etkinlikleri en iyi biçimde gerçekleştirecek güçtedir."

15 MART
DÜNYA TÜKETİCİLER
GÜNÜ

TÜRK-İŞ'de düzenlenen toplantıda konuşan BAMYACI:

“TÜRKİYE, TÜKETİCİNİN KORUNMASI HAREKETİNDE ÇOK GERİLERDE KALMIŞTIR.”

Tüketici Günlü
çeşitli yerlerde
düzenlenen
toplantılarla
anıldı..

15 Mart Dünya Tüketiciler Günü, Ankara, İstanbul ve Eskişehir'de düzenlenen panel, sempozyum ve konferanslarla anıldı. Ankara'daki toplantıda konuşan TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri **Mehmet BAMYACI**, “Türkiye bugün tüketicinin korunması hareketinde Dünyadaki diğer ülkelere göre çok gerilerde kalmıştır. Tüketicinin Korunması Yasası olmayan bir - kaç ülkeden birisi durumundadır” dedi.

BAMYACI'NIN KONUŞMASI

Tüketici Hakları Derneği tarafından düzenlenen ve TÜRK-İŞ Konferans Salonu'nda yapılan “Türkiye’de Tüketici Hakları” konulu panelde konuşan **BAMYACI**, Türkiye’de tüketicinin korunması konusunda 100’e yakın kanun ve yönetmelik bulunduğunu ancak bunların günün şartlarından uzakta, eskimiş bulunduğunu ve 1980’den itibaren uygulanan serbest piyasa ekonomisi sistemi ile tüketicinin anti-kartel, anti-

*BAMYACI
konuşmasında
Türkiye’de
tüketicinin
korunmadığını
söyledi.*

tröst yasaları bulunmadığı için korunmadığına işaret ederek şöyle dedi:

“— 1980 sonrası uygulanan ekonomik politika, giderek dar gelirle kesimin Milli Gelir Pastasından aldığı dilimi küçültürken, hayali ihracatçılıkla, dayı-yeğen ilişkileri zenginleşen bir gurup gayet lüks bir yaşantı sürmektedir. İşin en garip tarafı ise, bu grubun yaptığı tüketimin ülkemizde refahın arttığının bir göstergesi olarak topluma kabul ettirmeye çalışılmasıdır. Türkiye bugün tüketicinin korunması hareketinde Dünyadaki diğer ülkelere göre, çok

gerilerde kalmıştır. Tüketicinin Korunması yasası olmayan bir kaç ülkeden birisi durumundadır. En geri kalmış Afrika revletleri bile tüketicinin korunması yasalarına sahiptirler. Gelişmiş Batı toplumlarında tüketici hareketi bilindiği gibi 1940’lı yıllarda başlamış bugün ise Çevrenin Korunması konusuna yönelmiştir. Bugün artık dünyada “YEŞİL TÜKETİCİ” hareketinden söz edilmektedir.”

Tüketicilerin haklarının korunması konusunda her 15 Mart toplantılarında sözler verildiğini ancak bugüne kadar bu sözlerin yerine getirilmediğini söyleyen **BAMYACI**, TÜRK-İŞ’in gerek tüketicinin korunması yasasının çıkartılmasını sürekli olarak talep ettiğini gerekse sempozyum, panel ve seminerler düzenleyerek bu konuda her zaman çalışma içinde bulunduğunu, 4 tüketici derneği ile bir vakfın kurulmasına yardımcı olduğunu kaydetti.

BAMYACI, “Biz TÜRK-İŞ olarak Tüketiciciyi ancak ve ancak kendisinin koruyacağı inancındayız.” dediği konuşmasına şöyle devam etti:

“Eskişehir’de bir model olarak kurulan Türk-İş Eskişehir Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu bugüne kadar 3400 tüketici şikayeti almıştır. ➤

Nazmi KAL’ın yönettiği panelde siyasi parti temsilcileri katıldı..

*TÜRK-İŞ
Salonu'ndaki
toplantıda
konuklar
ve
izleyiciler..*

► Bu şikayetlerden yüzde 93'ü tüketici lehine çözümlenmiştir. Büronun Danışma Kurulunda resmi kuruluşların temsilcileri ile meslek kuruluşlarının temsilcileride bulunmaktadır. Bugüne kadar alınan tüketici şikayetleri içinde en fazla ağırlık kazanan bölümün fiyatları bir kaç milyonu bulan beyaz ve elektronik eşya olduğu göz önünde bulundurulduğunda ülkemiz tüketicisinin korumaya muhtaç olduğu bir kez daha gözler önüne serilmektedir.

Türkiye'de Tüketicinin Örgütlenerek kendi sorunlarına çözüm araması ve devletinde, Anayasamızda öngörüldüğü gibi bu tüketici örgütlerine destek olması gerekmektedir. Ancak bu desteğin tüketici derneklerinin iç işlerine karışmaksızın, siyasi polemik konusu yapılmadan verilmesi gerekmektedir."

BAMYACI konuşmasında tüketici örgütlerinin bir federasyon çatısı altında toplanmasını da istedi.

Panelde siyasi partiler adına **Mustafa ŞAHİN** (ANAP Kayseri Milletvekili), **Etem CANKURTARAN** (SHP İçel Milletvekili), **Tevfik ERTÜZÜN** (DYP Zonguldak Milletvekili), **Mahmut ALİNAK** (HEP Kars Milletvekili), **Hüsnü OKÇUOĞLU** (SBP İstanbul Milletvekili), **Şener BATTAL** (RP Başkan Yard.). **Ali KALAN** (SP yöneticisi) ve **Turan ÇAKAR** (Tük. Hakları Derneği Başkanı) katıldılar. Paneli **Nazmi KAL** (TRT) yönetti.

Konuşmacılar, tüketicilerin korunması konusunda çaba gösterilmesini, kuruluşların üstlerine düşen görevlerini yerine getirmeleri gerektiği üzerinde durarak, TV ve basının bu konuda başta vatandaşta bilinç uyanmasına yardımcı olmasını, reklam yayınlama konusun-

da yayınlama konusunda daha dikkatli olması gerektiği üzerinde durdular.

İSTANBUL'DAKİ TOPLANTI

İstanbulda düzenlenen panelde konuşan TÜRK-İŞ Kooperatif uzmanı ve Tüketici Sorunları Uzmanı **Sinan VARGI** Tüketicilerin korunmasının her 15 Martlarda hatırlanan bir gün olmayıp, sürekli gündemde tutulması gerektiğini söyledi.

Tüketicileri Koruma Derneği (TÜKODER) tarafından THE MARMA-RA Otel'nde düzenlenen panelde konuşan **VARGI**, "Anti kartel, anti tröst yasaları olmadan serbest piyasa düzeni yuttarmaları ile tüketici korunamaz. En kısa zamanda Tüketicileri koruyan yasalar çıkarılmalıdır. Tüketicilerin örgütlenmesine olanaklar sağlanmalıdır. Özellikle Tüketici dernekleri sayıları yurt düzeyinde artırılmalı, yerel yönetimler bu derneklere gereken kolaylıkları sağlamalıdır" dedi.

Nazmi KAL'ın yönettiği bu toplantıya gazeteci **Meral TAMER**, İstanbul

Baro Başkanı **Turgut KAZAN**, Gazeteci-yazar **Aziz NESİN**, Gazeteci-yazar **Abdurrahman DİLİPAK**, İşadamı **Osman KAVALA** ve Marmara Üniversitesi'nden **Prof. DR. Tunç EREN** konuşmacı olarak katıldılar

ESKİŞEHİR'DEKİ TOPLANTI..

Dünya Tüketici Hakları Günü nedeniyle Eskişehir Türk-İş Tüketici Danışma ve Şikayet Bürosu'ca bir basın toplantısı düzenlendi. Büronun Danışma Kurulu Başkanı **Prof. Dr. Ömer Zühtü Altan** ile Şikayet Takip Komitesi görevini yapan Türk-İş Bölge Temsilcisi **Yüksel Türemiş** büronun geçtiğimiz yıl yapılan çalışmaları ve alınan şikayetler konusunda basın mensuplarına bilgi verdiler. **Prof. Altan** konuşmasında Türk-İş tüketicinin korunmasında bir pilot proje olarak Eskişehir'de başlattığı bu çalışmanın başarılı sonuçlar verdiğini ve yurt çapında denenmesi gerektiğini ifade etti. Türk-İş İl. Bölge Temsilcisi **Yüksel Türemiş** ise "Eskişehir'de tüm kuruluşlardan ilgi ve destek gördüklerini" belirtti.

İstanbul'da tüketicilerin sorunlarının tartışıldığı toplantıya TÜRK-İŞ adına Sinan Vargı katıldı.

MURAT KARAYALÇIN:

"ANKARA'NIN ÇEHRESİNİ DEĞİŞTİRECEĞİM."

Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Murat Karayalçın, 12 Mart günü Türk-İş Genel Merkezini ziyaret etti. ve adına "Dönüşüm Projeleri" dediği yeni belediye çalışmaları hakkında bilgiler verdi.

Türk-İş Genel Başkanı Şevket Yılmaz, Genel Sekreter Orhan Balta ve Genel Eğitim Sekreteri Mustafa Başoğlu ile Ankara'da bulunan Türk-İş Başkanlar Kurulu üyeleri ve bazı sendikaların üst düzey yöneticilerine hitap eden Karayalçın, "Önümüzdeki üç-dört yıl Ankara'yı kazarak alt yapı hizmetlerini tamamlayacağız. Ondan sonraki yıllar ise, makyaj yapacağımız Ankara'yı, Avrupa'nın en güzel ve düzenli başkentlerinden biri haline getireceğiz." dedi.

Danışmanı Halil Tunç, başkan yardımcısı, Sincan Belediye Başkanı ve bazı daire müdürleriyle birlikte Türk-İş'e gelen Murat Karayalçın, Ankara'da başlatılan metro çalışmaları başta olmak üzere, diğer alt yapı hizmetleri konusunda geniş bilgiler verdi ve "Gerek metro, gerekse diğer alt geçitlerle park ve yerleşim alanlarının finansmanı, dış krediler başta olmak üzere tamamen sağlanmıştır. Bu konularda para sıkıntımız olmayacaktır. Bi-

zim sıkıntımız, günlük harcamaları karşılarken ortaya çıkıyor. Bu da hükümetin bize yardım etmemesinden kaynaklanıyor." dedi.

Hizmetlerde düşündükleri yenilik ve kolaylıklar yanında, Kooperatifçilik çalış-

maları konusunda da ayrıntılı bilgi veren Karayalçın, Elmadag Civarındaki DOĞUKEN ve ELVANKÖY yerleşim sahalarından, işçilerle sendika personelinin de yararlanabileceğini söyledi ve kendisine yöneltilen çeşitli soruları cevaplandırdı.

TÜRK-İŞ Başkan ve yöneticileri ile Sendika temsilcilerinin bulunduğu brifingte KARAYALÇIN, Ankara için yapacağı çalışmaları anlattı. (küçük resim)

TÜKETİCİ MAHKEMESİ KURULUSUN...

Tüketici Hakları Derneği Yönetim Kurulu, 15 Mart'ta kutlanan Dünya Tüketici Hakları Günü nedeniyle yaptığı açıklamada, ülkemizde tüketicilerin korunmasız olduğunu vurguladı ve acilen tüketici mahkemeleri kurulmasını istedi. Dernek, Batılı ülkelerde terk edilen "Satılan mal geri alınmaz" kuralının Türkiye'de uygulamadan kaldırılmasını talep etti.

Tüketici Hakları Derneği tarafından yapılan açıklamada, ülkemizde tüketicilerin 24 temel sorunu olduğu belirtildi ve bunların bazıları şöyle sıralandı:

- Tüketicilerin büyük çoğunluğu beslenme, giyinme, sağlık, eğitim, barınma gibi temel gereksinimlerini yeterince karşılayacak gelir düzeyine sahip değildir.
- Enflasyon ve pahalılık kronikleşmiş olup, dar gelirli tüketiciler için dayanılmaz bir durum olmuştur.
- Türkiye'de bir tüketici yasası yoktur.
- Uygulanan serbest piyasa modeli son derece başı bozuk ve denetimsizdir. Vurguncu hareketler ağırlık oluşturmaktadır.
- Tekelci uygulamalar yoğunlaşmaktadır.
- Gıda maddelerinin büyük çoğunluğu sağlıksız ve ilkel koşullarda üretilmektedir.

ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Dernek Yönetim Kurulu, bu sorunların çözümü için 26

istekte de bulundu. Bunlardan bazıları da şöyle:

- Çağdaş bir tüketici yasası çıkartılmalıdır.
- Satılan mal geri alınmaz kuralı kaldırılmalıdır.
- Tüm ürünlere doğru ve sağlıklı bilgi veren etiketler konulmalıdır.
- Denetimler göstermelik olmaktan çıkartılarak sağlıklı bir denetim sistemi kurulmalıdır.
- Aldatıcı ve yanıltıcı reklamlara izin verilmemelidir.
- Tüketici mahkemeleri kurulmalıdır.

Çalışma Hayatının daha sağlıklı işlemesi için çalışanların demokratik haklarının neler olabileceği konusunda kursiyerler bilgilendirildi. Resimde Sendikal Haklar Semineri'ne katılanlar TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ ve bazı Yönetim Kurulu Üyeleri ile birlikte görülüyor.

SENDİKAL HAKLAR Seminerinde konuşan Genel Başkan YILMAZ :

“ÇALIŞANLAR İÇİN BU DÜZENİN ADI DEMOKRASİ, SOYADI YASAKLIDIR..”

- 2 GÜN SÜREN TOPLANTIDA TÜRKİYE'DE VE ÇALIŞANLARIN SORUNLARI ELE ALINARAK, YASAL HAKLARININ NELER OLABİLECEĞİ ANLATILDI..

TÜRK-İŞ/AAFLI Ortak projesine göre düzenlenen “**SENDİKAL HAKLAR SEMİNERİ**”nin ikincisi 13-14 Mart tarihlerinde Ankara'da TÜRK-İŞ Genel Merkezi Salonu'nda yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket YILMAZ** ve AAFLI (Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitüsü) Türkiye Direktörü

Valantin SUAZO açılıшта birer konuşma yaparak, çağdaş sendikal haklardan ne anlaşılması gerektiği üzerinde durarak, işçilerin 1980'den bu yana ortaya çıkan Anayasal ve yasal sorunlarını dile getirdiler.

Seminerde, ODTÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. **Nurhan SÜRAL**, “Demokra-

silerde Sendikal Hakların Kullanımı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Ergun ÖZBUDUN**, “Demokrasi ve Sendikal Haklar”, TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı **H.Avni YAZICI** “Demokrasi ve Sosyal Güvenlik”, İTÜ. İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Öner EYRENCİ**

YILMAZ, bir kursiyere sertifika veriyor.

“Uluslararası Sözleşmeler açısından Sendikal Haklar” konularında tebliğlerini sundular.

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

2 gün süren Sendikal Haklar semineri'nin açış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı **Şevket YILMAZ**, çalışanların başlıca sıkıntısının yönetimin işçilere bakış olduğunu savunarak “**çalışanlar için bu düzenin adı demokrasi soyadı ise yasaklıdır**” dedi.

Konuşmasında Türkiye'nin üye olduğu uluslararası kuruluşların, ülkedeki sendikal yasakların kaldırılması için yaptıkları teklifleri, hükümetin görmezlikten geldiğini söyleyen TÜRK-İŞ Genel Başkanı **YILMAZ**, yasaklardan kur-

tulmanın yolunun yasaksız demokrasi olduğunu belirterek şöyle konuştu:

“— **Evvela yasalar itibariyle meseleyi değerlendirdiğimizde, acaba ne yapılıyor diye bir gözatmak lazım. Biz yaptıklarımızı sizlere iletmiyoruz.**

Basın kriz içinde. Gazeteciler maaş bile alamıyorlar. TV tek bir ailenin borazanı halinde. Bunun sebebi ekonominin kötü gidişi ve faiz oranlarının yüksekliğidir. Bundan dolayı, TÜRK-İŞ'in ne yaptığını sağlıklı olarak size iletmekle zorluk çekiyoruz.”

“**Hür sendikacılığın**” korunacağıni belirten TÜRK-İŞ Genel Başkanı **YILMAZ**, sendikaların bir talep müesseseleri olduğunu ve körfez krizi bahane edilerek işçi çıkartmaların alabildiğine art-

tığına dikkati çekerek şöyle dedi:

“— **Eski MESS Başkanı TV'den 'sendikalar fazla ücret talebinde bulunuyor' diyor. Bu ne anlama geliyor?. Bu şu anlama geliyor: Ey işverenler! İşçiye fazla ücret vermeyin. Ben durumu ona göre ayarladım, anlayın. En tepedeki adam, toplu sözleşme düzenine müdahale etmemelidir. Bu oyun bozulmalıdır. Bunu siz bozacaksınız. Nasıl? Sendika disiplini içinde, birlik ve beraberlikle. Son günlerde körfez krizi bahane edilerek işçi çıkartmalar artmıştır. Özellikle tekstil gıda, metal işkollarında işçi çıkartmalar had safhaya ulaşmıştır. Bu durum karşısında sendika ne yapabilir? Bunu takdirinize bırakıyorum.**”

Konuşmasının sonunda, devlet bürokrasisinin bir vurdumduymazlık içinde bulunduğunu belirten **YILMAZ** sorunların çözümü için bir erken genel seçim gerekli olduğunu ifade ederek sunuları söyledi:

“— **Türkiye'nin ağırlaşan sorunları karşısında, bir erken genel seçim kaçınılmaz duruma gelmiştir. Parlamento bu erken genel seçim kararını almalıdır. Ama sorunlar karşısında parlamentonun kılını bile kıpırdattığı yok. Kamuoyunu meşgul etmek için Körfez krizine sarıldılar.**”

SUAZO'NUN KONUŞMASI

Asya-Amerika Hür Çalışma Enstitüsü (AAFLI) Türkiye Direktörü

AAFLI Türkiye Direktörü SUAZO, konuşmasını yapıyor.

Prof. Dr. Öner EYRENCİ.

H. Avni YAZICI

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver TOÇOĞLU, sertifika veriyor.

Valantin SUAZO da konuşmasında, bir hafta önce bu salonda kadınlar gününün kutlandığını, kadın hakları konusunda Türkiye'nin **Atatürk**'le başlayan önemli kazanımlar elde ettiğini vurguladıktan sonra, 1 Mayıs'ın da özüne uygun olarak hür ülkelerde anıldığı gibi kutlanması gerektiğini belirtti. **SUAZO**, Amerika'da işçi mücadelesinin çok kanlı olduğunu, bunu hiç bir zaman Türkiye için dilemediğini ifade ettikten sonra şöyle konuştu:

“— Yasalar ve haklar, tepeden verilirse, yine bir gün gelir alırlar. Haklarımızı hiç bir zaman geri vermemeliyiz. Türkiye’de şu anda yarım hak var. Yarım demokrasi olmaz. Türkiye bu zor günleri aşacaktır. Kardeşim **YILMAZ**’ın söylediği gibi işçiler ve çalışanlar haklarını koruyabilmek için mutlaka birlik ve beraberlik içinde olmalıdırlar. İşçilerin bundan başka çıkış yolları yoktur. Bunun için bu salonlarda dayanışmanızı artırınız.”

Bu açış konuşmalarından sonra ODTÜ Öğretim Üyesi Doç. Dr. **Nurhan SÜRAL**, “Demokrasilerde Sendikal Hakların kullanımı”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Ergun ÖZBUDUN** “Demokrasi ve Sendikal Haklar”, TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı H. Avni **YAZICI** “Demokrasi ve Sos-

yal Güvenlik”, İ.T.Ü. İşletme Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Öner EYRENCİ** “Uluslararası Sözleşmeler

Açısından Sendikal Haklar” konularında tebliğlerini verdiler.

Seminerin değerlendirmesini yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa BAŞOĞLU**, işçilerin sorunlarının giderek arttığını, hükümete verilen yasa değişiklik tekliflerinin vurdumduymazlık içinde tozlu raflara terk edildiğini ifade etti.

Seminer, sertifika töreni ile sona erdi.

SEMİNERE KATILANLAR

TEK GIDA-İŞ’ten; Hüseyin BACAN, Hamza İLHAN, Mustafa SÜRÜCÜ, Mustafa GENÇTÜRK

ŞEKER-İŞ’ten; Cemil AVCI, İsa GÖK, Duran İREN, Salih ÖZKÖK

TEKSİF’ten; Ali ARSLAN, Önay DİNÇ, Hüseyin ÖZDEMİR

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, sertifika verirken.

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mehmet BAMYACI, sertifika veriyor.

HER SAYIDA
BİR KONU

İŞÇİ ÜCRETLERİ

Mustafa BAŞOĞLU

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri

Geçen yıl, başta Çankaya olmak üzere, hükümetin bazı üyeleri, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) ve tek tek bazı işverenler işçi ücretlerine karşı yoğun bir saldırı başlattı; son günlerde hızı azalmasına rağmen saldırı hâlâ sürmektedir.

Saldırı özetle; işçi sendikalarının toplu iş sözleşmesi tekliflerinde istedikleri ücret zam artışlarının fazla olduğuna dayanmaktadır. İddia sahiplerinin bir kısmı bu zamlara kamu-özel işyerlerinin dayanamayacağını, istenilen zamlarda ısrar edilmesi halinde yoğun işten çıkarmalar olacağını, çıkartılan işçilerin yerine robot kullanılarak işin ve üretimin sürdürüleceğini çekinmeden kamuoyuna açıkladılar.

İşveren kesiminin bu iddialarında işçiden yana sayılabilecek bir tek unsur var; o da, hiç olmazsa istenilen zam tekliflerinde sendikaların haksız olduğunu, duyulacak yüksek sesle söyleyemiyorlar. TİSK ve bazı işverenler Türkiye'deki işçi ücretlerinin artık Avrupa seviyesine eriştiğini, hatta bazı işkollarında Avrupa'dan da yüksek olduğunu ileri sürüyorlar; ama buna kendileri de inanmadığı için üzerinde fazlaca duramıyorlar. Aslında böyle bir iddia, tutarsız olmanın ötesinde gülünecek kadar da komiktir.

Çünkü başta Saym **Özal** olmak üzere, birçok yetkili Türkiye'de işçi ücretlerinin düşüklüğü ile övünüp, bununla yabancı sermaye ve yatırımcıları Türkiye'ye gelmeye teşvik ediyorlar. Gerçek olan bizdeki işçi ücretlerinin batıya göre çok düşük olduğudur.

Bunu gösteren en son örnek Dünya Ekonomik Formu için hazırlanan 1990 Dünya Rekabet Raporudur (1).

Bu rapora göre en düşük ve yüksek saat ücreti ödeyen ülkeler arasında Norveç 18.92 \$ ile birinci, Türkiye ise 0.41 \$ ile sonuncudur. Rapordan, Türkiye'de ödenmekte olan saat ücretlerinin **Hindistan, Macaristan, Brezilya ve Meksika**'dan daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Buna Saym **Özal**, Hükümet ve TİSK bizden daha iyi bilir. Buna rağmen Saym **Sakıp SABANCI** da dahil (2) işveren kesimi bizdeki işçi ücretlerinin çok yüksek olduğunu, üstelik bazı Avrupa ülkelerini bile geride bıraktığımızı ileri sürmekten henedense vaz geçmiyorlar.

İşin aslı şudur: Son 9 yıl -1980-1989 döneminde- ve özellikle 1985'den 1989'a kadar olan sürede yeterince zam yapılamaması, ücretleri olması gereken seviyesinin çok altına itmiştir. Ücretler 1985/12, 1986/22, 1987/40 ve 1988/66 puan enflasyonun altında kalmıştır. 1989'da birlikte mücadele ile elde edilen zamlarda geriye dönük kayıpların tümü telafi edilememiş, bu sebeple ücretler olması gereken seviyeye çekilmemiştir. Temeldeki bu bozukluk giderilemediği sürece, her sözleşme döneminde alınan ücret zamları ne olursa olsun, haksızlık ve ücretlerdeki çarpıklık giderilmiş olmayacaktır.

Biz bu görüşlerimizi hemen hemen her zeminde söyleyegeldik, raporlarımıza yazdık; bildirilerimize koyduk. Ama itiraf etmeliyimki haklılığımızı kamuoyuna yeteri kadar duyuramadık, duyurduğumuz yerde de inandıramadık. Duyuramadık çünkü, bu alanda en yetkili araç olan TRT düşüncelerimize yeteri kadar yer vermedi. Yazılı basınla kamuoyunun tümüne

AĞAÇ-İŞ'ten; Rıza GÖRGÜLÜ, Muzaffer YILMAZ, Şükrü AYTEKİN, İbrahim ALHAS

BASİSEN'den; Mustafa DİKMEN, Mustafa YEŞİLÖREN

ÇİMSE-İŞ'ten; İbrahim SARIBAŞ, Sami GENÇER, Ercan GÜNENÇ, Cuma AKKUŞ, Tuncer AYDIN, Hasan BATTI, Mehmet DEMİR

TÜRK METAL'den; Ömer PEKDOĞAN, Baki EROĞLU

TES-İŞ'ten; Necati DERNEK, Orhan ÖZCAN, Turan Dursun YILMAZ, Mustafa KÜRELİOĞLU, Vahdi PEKMEZCİ

KOOP-İŞ'ten; Necla ÖZLER, Abdullâh ARALAŞMAK,

TÜMTİS'ten; Ahmet ŞAHİN

DEMİRYOL-İŞ'ten; Vecdi SEZER, Bahattin VAROL, Veli GÜNDOĞAR, Arslan ÖZTÜRK

T. HABER-İŞ'ten; Ali ÇELİK, Y. İzzet ERDURAN

SAĞLIK-İŞ'ten; Bekir ÖZDALMAZ, İkrar AKBAŞ, İsmail YALÇINDERE

BELEDİYE-İŞ'ten; Seyfi BİBER, Orhan AKÇAAL, Bahri KORKMAZ, Kazım AHI, Selami KESİKTAŞ, Haydar BUDAK

T. MADEN-İŞ'ten; Sezai DURUGÜN, Bilal KESEBİR.

► ulaşmanın ne kadar zor, hatta imkânsız olduğunu hepimiz biliyoruz.

İnandırıcı olmadık çünkü; toplu iş sözleşmeleri ile alman ücret zamlarının sadece yüzdelerinin TRT tarafından açıklanması, zihinleri daha çok bulandırdı, bu ise haklılığımızı anlatmada yeni zorluklar meydana getirdi.

Toplu iş sözleşmeleriyle alman zam yüzdeleri ne olursa olsun, bir defa ücretler son 9 yılda enflasyona yenik düşmüştür. Yüksek gibi gözüken ücret zamları aslında 9 yılda yeterli seviyede yükselmeyen ücretlere eklenmektedir. Başka bir anlatımla ücretler olması gereken yere zamanında ve hâlen yükselmediğinden, yüksek gibi görülen yüzdeleri zamlardan oluşan ücretler işçilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yetmemektedir.

Başka bir önemli konu da zamlar ve ücretler brütür. İlân edilen rakamlarla bu gerçek gözden kaçırılmaktadır.

İşin daha doğrusu ücretle geçinenlerin ne kazanıp ne harcadığını sadece kendisi biliyor. Konunun can damarı olan işin bu yönü kamuoyuna anlatılmamıştır. TRT işin bu yanını hiç duyurmamaktadır.

Öte yandan yüksek olduğu öne sürülen ücretlerle harcamalar mukayese edildiğinde denk bütçe kurabilmek mümkün olamamaktadır. Refah payı bir yana, aylık gelir-gider bütçesi henüz dengelenemediğinden gider bütçesi gelir bütçesini aşmaktadır.

Nihayet ücretler hala enflasyonun peşinden gitmekte, ona yetişememektedir.

Yıllardan beri ileri sürdüğümüz bu iddiaların doğruluğunu sonunda bir işveren kuruluşu olan TÜSİAD son raporu ile kabul edip, kamuoyuna açıklamıştır.

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD)'nın basında oldukça geniş yer alan raporuna göre:

— Nominal ücret artış oranları enflasyona yetişememiştir.

— Reel ücretler zaman içinde düşme eğilimine girmiş 1986'da bu düşme % 39.2'ye inmiştir.

— Ücretlerden yapılan yasal kesintilerin payı artmış ve % 49.3'e ulaşmıştır.

— Sonuç olarak harcanabilir gelirdeki artış düşük oranlarda kalmıştır.

TÜSİAD'ın bizim iddialarımızı doğrulayan bu değerlendirmesine herhalde TİSK ve üyeleri, yahut bağımsız işverenler karşı çıkmayacaktır. Araştırmayı yapan ve kamuoyuna sunan kuruluş işçi değil işveren kuruluştur. Bu işveren kuruluşu aynı raporda yine bizim başka bir haklı iddiamız olan gelir dağılımındaki dengesizliğin toplumun büyük kesiminin aleyhine bozulduğunu vurgulamaktadır.

Aslında gerçeklerden korkmamak, onları boş iddialarla süsleyerek yanlış doğru gösterip satmaya çalışmamak gerekir. Çünkü böyle bir satış sürekli olmaz ve satış yapan sonunda iflas etmekten kurtulamaz.

(1) A.B.D. PARADA DERGİSİ OCAK 1991/sf.23

(2) Sakıp SABANCI, ÜCRET PAZARLIĞI MI KOYUN PAZARLIĞI MI?

DÜZELTME

TÜRK-İŞ Dergisi'nin 255 sayılı geçen sayısında, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa BAŞOĞLU**'nun "ÜCRETLERİMİZİ OLMASI GEREKEN YERE GETİRME MÜCADELESİ VERİYORUZ" başlıklı yazıda işçilerin gelir dağılımındaki payı azaldığına ilişkin açıklamada, "son yıllık dönemde gelir dağılımındaki işçilik payının yüzde 32'lerden yüzde 25'lere, maliyet içindeki payın yüzde 17'lere düştüğü" ifadesi, "Esasen bu 10 yıllık dönemde gelir dağılımındaki payımızın yüzde 32'lerden, yüzde 15'lere, maliyet içindeki işçilik payının yüzde 9'lara düşmesi de bunu açıkça göstermektedir" şeklinde olmaktadır. Düzeltir, okurlarımızdan özür dileriz.

ZİYARET

DALAN, TÜRK-İŞ'İ ZİYARET ETTİ..

Demokratik Merkez Parti (DMP) Genel Başkanı **Bedrettin DALAN**, TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret ederek Genel Başkanı **Şevket YILMAZ**'la görüştü..

Yanında DMP'nin bazı yöneticileri olduğu halde TÜRK-İŞ'e gelen **Bedrettin DALAN**, çalışma hayatının sorunları hakkında **YILMAZ**'dan bilgi alışverişinde bulundu.

Görüşmede işçilerin içinde bulundukları sorunlar ve sorunların çözümüne ilişkin görüşler TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından ifade edildi.

DMP Genel Başkanı **Bedrettin DALAN**'ın TÜRK-İŞ'e yaptığı ziyaret sırasında bazı Yönetim Kurulu üyeleri de hazır bulundu..

Bilindiği üzere DMP Mart ayı başında Ankara'da birinci olağan genel kurulunu tamamlamıştı..

“ARTAN YABANCI SİGARA TÜKETİMİ TÜTÜNCÜLÜĞÜMÜZE DARBE VURDU”

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından düzenlenen, “Milli Tütün Komitesi” toplantısında, Türk-İş Genel Sekreteri ve Tekgıda-İş Sendikası Genel Başkanı **Orhan Balta** da bir konuşma yaptı.

DSİ Salonundaki toplantıda, komitede yer alan kesim temsilcilerine hitap eden **Orhan Balta**, 5 yılda ancak bir kez yapılan bu tür görüşmenin, seyrek de olsa büyük yararlar sağladığına işaretlerle serbestçe ithal edilen yabancı sigara tüketimindeki artışın, Türk Tütüncülüğüne ve sigara sanayiimize büyük darbe vurduğunu anlattı.

Tütünün, bu tarımla uğraşan milyonlarca yurttaşımıza olduğu kadar, sigara sanayiimize de büyük katkılarını dile getiren Türk-İş Genel Sekreteri **Balta**, şunları söyledi:

“Bugün yaklaşık 270 bin hektarda, 500 bini aşkın ekici ailesi tütün tarımıyla uğraşmaktadır. Bu da, yaklaşık, 2,5 milyon kişinin bu sektörden ekmek yediğini ortaya koymaktadır.

Öyleyse, sabaha karşı yangından mal kaçıracasına çıkarılan yasalarla yalnızca muhalefet partileri değil, tütüne kaderini bağlayan bunca insan neden yeniliğe uğratıldı?

Kaçakçılığa meşruiyet kazandırmak amacıyla başlayan yabancı sigara ithalının Türk Tütüncülüğüne uzun vadede getireceği ve kademe kademe bir parazit gibi, bu sektörü tahrip edeceği varsayımı, işin başından beri uzmanlarca ve bilim adamlarınca belirtilmişti. Bizler, işçilerin temsilcisi olarak yaptığımız araştırmalardan edindiğimiz kanaat doğrultusunda, bu olaya ait düşünce ve tepkimizi her fırsatta ortaya koyduk.

Ama gerçeği ifade etmek gerekirse, tüm çabalarımıza rağmen, olumsuz gelişmeleri değiştiremedik. Olaylar, bizim ne kadar haklı olduğumuzu, zaman içinde kanıtladı.

1984 yılında, yabancı sigara ithaline izin verilirken, yılda en fazla 6 bin tonla doyum noktasına ulaşacağı, zamanın genel müdürünün ağzından ifade edilen yabancı sigara tüketimi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı verilerine göre söylüyorum, 1989'da 11 bin tona ulaşmıştır.

Sigaraya ödenen döviz 1984 yılında 26.4 milyon dolarken, bu rakam 1990'da (11 aylık) 274.1 milyon dolara ulaşmıştır.

1984 yılında 54.3 bin ton olarak gerçekleşen filtreli sigara üretimi, Beşinci Beş Yıllık dönem sonunda 57 bin ton olmuş, üretimdeki yıllık ortalama artış hızı sadece binde 3. Oysa, talep rakamları 5 yıllık dönemde yıllık artış hızının % 9.8 olduğunu gösteriyordu.

Tekel'in 5 yılın sonundaki filtreli sigara üretim hedefi ise, 70 bin tondur.

Hedeflenen miktarla gerçekleşen arasındaki bunca fark, neyle kapandı dersiniz? Elbette yabancı sigarayla..

Görülen odur ki, yabancı sigara sigara sanayiimizde gitgide önemli bir yer kazanmış ve mamul ürüne ödediğimiz döviz, tütün ihracından elde ettiğimiz dövizle yemiş götürmüştür.

Bu gidişle, tütün ihracından elde ettiğimiz gelir, yabancı sigara ithalatını karşılayamayacaktır. İşte modern sömürü sisteminin kötü bir örneği.

Bu güne kadar çok uluslu sigara şirketlerine kapılarını açan tüm ülkelerde milli ürünler aynı akibete uğramış, pazar payını büyük ölçüde yabancı sigaraya terketmek zorunda kalmıştır.

Ama bizim için konu sigaranın ulusal pazarını kaybetmenin ötesinde bir anlam taşıyor.

Herşeyden önce, yabancı sigara tüketimindeki alışkanlığın yayılması, giderek Türk tütünü ile imal edilmiş sigaraya dolayısıyla Türk tütününe talebin azalmasına yol açmaktadır.

BALTA, konuşmasında yabancı sigara tüketimine dikkat çekti..

Bu demektir ki, bu gelişmeden en çok tütün üreticisi zarar görecektir ve görmektedir.

Yabancı menşeli tütün için gerekli olan toprak evsafı Türk tütünü ile bağdaşmadığından, gelecekte hem Türk tütünü ile değerlendirilen topraklar üretim dışı kalacak, hem de bu toprakların sahipleri ve üreticiler açlığa mahkûm olacaklardır. İşte yeni bir kente göç nedeni daha. Çözülemeyen sorunlara, bir yenisi söyle eklenmiş olacak.

Türkiye, bu bakımdan dev bir pazar. Üstelik sürekli artan tüketici sayısı ile gelişme kaybeden cazip bir pazar. Bizde sigara alışkanlığı artarken, gelişmiş ülkeler son derece etkin politikalarla tüketimi azaltıyorlar.

O halde sigara tüketiminde sıra, bizim gibi istikbal vaadeden az gelişmiş ülkelerde.

Neydi başlangıçta ortaya atılan iddialar?

**Yabancı sigara ithali ve tütün teke-
linin kaldırılmasını sağlayan yasa ile
fabrikalarımızda modernizasyon sağ-
lanacak, ortak yatırımlarla kaliteli si-
gara imaline gidilecekti.**

Peki, bunca yılda yapılan ne? Yabancı sigaranın pazar payını genişletmesiyle yerli sigara üretimi, artan tüketici talebine uygun bir düzeyde olmadı.

Filtresiz sigara üretimi, zaten iyiden iyiye düştü.

Fabrikalarda çalışan işçi sayısı giderek azaldı. Belki, artan talebe uygun bir üretim artışı sağlanabilseydi istihdam kapasitesinin genişlemesi de mümkün olabilirdi.

Ne yazık ki, üreticimiz yabancı emeği ile üretilmiş sigaraya şartlandırıldı.

Bugüne kadar gerçekleştirilmiş bir yatırım da söz konusu değil. Öyleyse yabancı sigaranın bize ne faydası oldu, anlaşılır gibi değil. Üstelik bilinen bir gerçek var ki, yabancı menşeli tütünler Türk tütününden daha zararlı.

Kendi elimizle paramızı, tüketici-mizi, sağlığımızı yabancılara kaptırdık.

Buna ilâveten, sigara üretiminde tekelleşme önlemek istenirken, yeni ve güçlü bir tekel yaratıldı ve yabancı sigara pazarı bir tek şirketin himayesine bırakıldı.

O halde sormak hakkımız değil mi?
Ekici ve üretici olarak biz işçiler, sağlık açısından tüketici, ekonomik geleceği ve ömrü açısından tekel, bu uygulamanın zararını çektiğine göre, kim fayda sağladı diye hesap sormak hakkımız yok mu?

Belki hesap sormanın pratikte faydası yok ama, hiç olmazsa zararın neresinden dönülürse kârdır, diye yanlış rotadan dönmek gerekmez mi?

Bu işten en çok zarar gören ve görmesi muhtemel olan kesimin temsilcisi olarak, toplantının adına uygun bir şekilde, ulusal çıkarlarımız ve tütüncülüğümüzün geleceği açısından tüm ilgili ve yetkilileri sağduyu ve akılçılık çizgisine çağırmayı önemli bir görev sayıyorum.”

GREV ERTELEMEYE YENİ KARAR

DANIŞTAY YÜRÜTMENİN
DURDURULMASININ
DEVAMINA KARAR VERDİ..

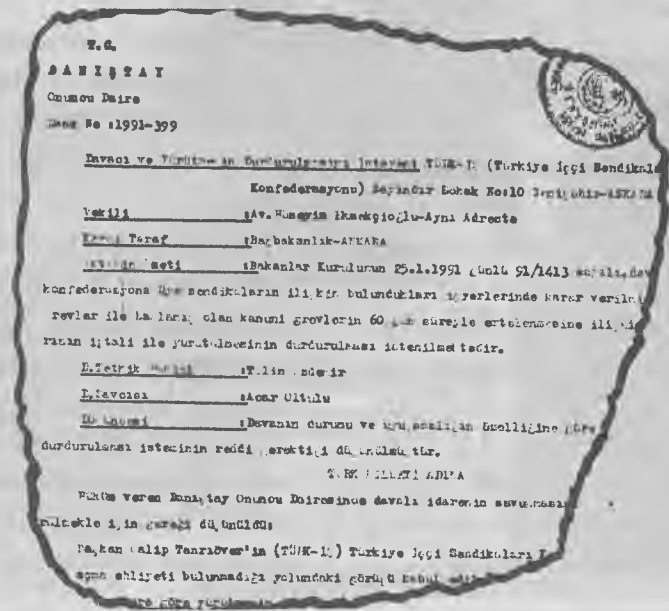
Körfez krizini bahane eden Hükümetin grevleri 60 gün süreyle ertelemesinden sonra, Yürütmeyi Durdurma Kararı veren Danıştay konuyu yeniden inceleyerek yürütmenin durdurulmasının devamına karar verdi.

TÜRK-İŞ hükümetin 25 Ocak 1991 günü Bakanlar Kurulu'nun 91/1413 sayılı kararı ile grevleri 60 gün süreyle ertelemesi üzerine, Danıştay'a başvurmuş, kararın durdurulması ve iptalini istemişti.

TÜRK-İŞ'in bu isteğini inceleyen **Danıştay** 10. ncu Dairesi bildiği üzere **Yürütmenin Durdurulmasına** karar vermişti.

Dergimizin geçen sayısında duyurduğumuz gibi, **Danıştay 10.**

Dairesi konuyu inceleyerek 1991-399 Esas No. 26.2.1991 tarihinde hükümetin aldığı kararı geçersiz kılarak Yürütmeyi Durdurma kararını, “**Davalı idarenin savunması alınıncaya kadar**” ibaresi ile vermişti. **Danıştay**, bu kez kararında konunun incelendiği belirtilerek “**Bakanlar Kurulu’nca ülke çapındaki tüm işkollarına yönelik olarak grevler erteleme kararı alınması yasaya uygun görülmediğinden ve uygulanması halinde telafisi imkansız zararlar doğuracağı anlaşıldığından yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne 14.3.1991 gününde oyçokluğuyla karar verildi**” denildi.

TOÇOĞLU: "Toplu sözleşme için hazırlıklar tamamlandı.."

DEMİRYOL-İŞ, TCDD İŞYERLERİ İÇİN TOPLU İŞ SÖZLEŞME GÖRÜŞMELERİNE BAŞLIYOR..

DEMİRYOL-İŞ Sendikası Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) Genel Müdürlüğü ve bağlı ortaklıkları işyerlerinde çalışan üyeleri için toplu iş sözleşme görüşmelerine başlıyor..

SÖZLEŞME 30 BİN İŞÇİYİ KAPSIYOR..

TCDD Genel Müdürlüğü işyerleri ile bağlı ortaklıklar, TULOMSAŞ, TÜDEMSAŞ ve TÜVASAŞ işyerlerinde çalışan yaklaşık 30 bin üyesi için başlatacağı toplu iş sözleşmesiyle ilgili olarak DEMİRYOL-İŞ, hazırlıklarını tamamladı.

TCDD'NİN ORTAK OLDUĞU ŞİRKETLER..

TCDD Genel Müdürlüğü yanında TCDD'nin ortak olduğu TULOMSAŞ (Türkiye Lokomotif Sanayi A.Ş. - Eskişehir), TÜDEMSAŞ (Türkiye Demiryolu Sanayi A.Ş. - Sivas) ve TÜVASAŞ (Türkiye Vagon Sanayi A.Ş. - Adapazarı) işyerlerinde çalışan işçiler de bu toplu iş sözleşmenin kapsamı içinde...

TCDD Sözleşmesi öncesi toplanan DEMİRYOL-İŞ Başkanlar Kurulu, hazırlanan taslağı görüştü.

14 ncü dönem toplu iş sözleşmesi olarak sürdürülen çalışmalarda DEMİRYOL-İŞ Başkanlar Kurulu, geçtiğimiz ay içinde toplanarak bu konuya ilişkin çalışmalar yaptı..

13. dönem sözleşmesinin yürürlük süresi 31 Mayıs'ta biterken yeni toplu iş sözleşmesi de 1 Haziran'dan itibaren geçerli olacak.

DEMİRYOL-İŞ bu toplu iş sözleşmesiyle ilgili olarak hazırladığı taslağı 13 şube başkanının da yer aldığı bir sözleşme komitesi oluşturdu. DEMİRYOL-İŞ Yönetim Kurulu üyelerinin şube başkanlarıyla birlikte sürdürdüğü çalışmalar sonunda işveren

TÜHİS sendikası ile toplu iş sözleşme görüşmelerine Nisan ayı başında oturulacak.

ENVER TOÇOĞLU'NUN AÇIKLAMASI

Toplu iş sözleşme çalışmalarıyla ilgili olarak TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ve DEMİRYOL-İŞ Genel Başkanı **Enver TOÇOĞLU** "yaklaşık 30 bin üyemiz için toplu iş sözleşme çalışmalarımızın hazırlıklarını tamamladık. Nisan ayı başında 13 şube başkanı arkadaşımınla birlikte bir müzakere heyeti oluşturarak görüşmelere başlayacağız" dedi..

BAŞARMAK TÜRK-İŞ 6. BÖLGE TEMSİLCİSİ..

★ Kars, Şırnak, Muğla, Amasya ve Siirt il temsilcilerine atamalar yapıldı..

TÜRK-İŞ 6'ncı Bölge Temsilciliğine, TEKGIDA-İŞ Sendikası Samsun Bölge Temsilcisi **Mustafa BAŞARMAK** atandı. TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu kararıyla, 1 Mart 1991 tarihinden itibaren göreve getirilen **BAŞARMAK** 1989 yılından itibaren TEKGIDA-İŞ Samsun Bölge Başkanlığını yapıyor.

Bilindiği üzere TÜRK-İŞ 6. Bölge Temsilciliği görevini TES-İŞ Samsun Şube Başkanı **Erdoğan GÜMÜŞEL** yürütüyordu.

MUSTAFA BAŞARMAK KİMDİR?

TÜRK-İŞ Samsun 6. Bölge Temsilciliğine getirilen **Mustafa BAŞARMAK**, 1949 yılında Ordu'nun Fatsa ilçesinde doğdu. 1971 yılında askerlik dönüşü Azot Sanayi'nde çalışma hayatına atılan **BAŞARMAK**, sırasıyla Yozgat Bira Fabrikası, Samsun Tekel Yaprak, Tütün Bakım İşletmesinde çalıştı. 1973 yılında TEKGIDA-İŞ sendikasında görev alan **BAŞARMAK**, 1986 yılında TEKGIDA-İŞ Bölge Şube Sekreterliğine seçildi. **BAŞARMAK**, 1989 yılında yapılan TEKGIDA-İŞ Samsun Bölge Şubesi'nin 11'nci Genel Kurulunda da Bölge şubesi başkanlığına seçildi.

TÜRK-İŞ 6. Bölge Temsilcisi **Mustafa BAŞARMAK**, evli ve 3 çocuk babasıdır.

5 İL TEMSİLCİLİĞİNE ATAMALAR..

Bu arada 5 İl Temsilciliğine atamalar yapıldı. **KARS, ŞIRNAK, MUĞLA, AMASYA**, ve **SIİRT** İl Temsilcilikleri, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun 7 Mart günü toplantısında yeni atamalar yapılarak dolduruldu. Buna göre;

KARS İl Temsilciliğine ÇİMSE-İŞ Şube Başkanı **Mustafa İNALCIK**,

ŞIRNAK İl Temsilciliğine Türkiye MADEN-İŞ Cizre Şube Başkanı **Hayrettin KINAY**,

MUĞLA İl Temsilciliğine SELÜLOZ-İŞ Dalaman Şube Başkanı **Salih ÖZGEN**,

AMASYA İl Temsilciliğine BELEDİYE-İŞ Şube Başkanı **Mehmet KİBAROĞLU**,

SIİRT İl Temsilciliğine BELEDİYE-İŞ Şube Başkanı **Halit AKINAY** atandı.

TÜRK-İŞ Dergisi, **Mustafa BAŞARMAK** ve 5 İl Temsilcisine yeni görevlerinde başarılar diler.

KIRILASI ELLER GENCECİK BİR SENDİKACIYI HEDEF ALDI

★ TÜRK METAL Sendikası Packart Baştemsilcisi **Mustafa İNCİ**, 26 Mart sabahı işe giderken uğradığı saldırı sonucu öldü.

Mustafa İNCİ henüz 38 yaşındaydı.... Gelecek için hayalleri vardı... Dudullu'daki Packart Elektrik Fabrikasında Türk Metal Sendikasının baştemsilcisi olarak çalışıyordu.

26 Mart Salı günü evinden ayrılıp işine giderken Ümraniye'de iki kişinin silahlı saldırısına uğrayarak, yaşama doymadan genç yaşta öldü.

Dünyada komünizm yok olup giderken, kendilerine "Türkiye Komünist İşçi Hareketi Silahlı Gerillaları" adını veren ismi hiç duyulmamış bir örgüt tarafından cinayet üstlendi.

TÜRK-İŞ'TE TEPKİ

Olayın duyulması üzerine Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** İşçileri Bakanı **Abdülkadir Aksu**'ya bir telgraf çekerek cinayetin faillerinin derhal yakalanmasını ve cezalandırılmasını istedi.

Yılmaz telgrafında şu görüşlere yer verdi:

"Terörün toplumun tüm kesimlerine yönelik saldırıları devam etmektedir. Son olarak Türk Metal Sendikamızın işyeri baştemsilcisi **Mustafa İnci**, İstanbul Ümraniye'de 26 Mart sabahı iki teröristin saldırısı sonucu hayatını kaybetmiştir. İşçi hareketini tahrik ederek çalışma barışını bozmak ve giderek anarşi ve teröre güç kazandırmak amacını taşıyan bu saldırıyı nefretle lanetlerken, faillerinin derhal yakalanarak müstehak oldukları ceza-ya çarptırılmalarını bekliyoruz."

Şevket Yılmaz, Yönetim Kurulu adına Türk Metal Sendikası Genel Başkanlığına ve İstanbul Şube Başkanlığına çektiği telgraflarda da üzüntülerini bildirerek olayı kmdı.

Terör bu defa bir işçiyi hedef aldı

Kaçtı ama kurtulamadı
Gözetim duruşunda beklerken yanına yaklaşan katillerinden şüphelenip kaçmaya başlayan işçi temsilcisi **Mustafa**, evinin yakınına kadar gelebildi. Ardından yetmiş katiller seyyidenlerin gözetim önünde onu dört kurşunla öldürdüler...

Sendikacıya dört kurşun!

● Dudullu'daki Packart Elektrik Fabrikasında işçi olarak çalışan ve Türk Metal İş'in sendika temsilciliğini yapan 38 yaşındaki **Mustafa İnci**, dün sabah işe giderken Ümraniye'de öldürüldü. Saldırı, gazetelere telefon ederek "Türkiye Komünist İşçi Hareketi Silahlı Gerillaları" adına üstlenen bir kişi "Mustafa İnci'yi, işverenle işbirliği yaptığı için cezalandırdık" dedi.

● Yazın 9. sayıya

Eşi fenalık geçirdi
Kocasının hunharca cinayete kurban gittiğini öğrenen 33 yaşındaki **Hacer İnci** fenalık geçirdi ve

Terörün hedef aldığı **Mustafa İNCİ**'nin saldırıya uğramasına ilişkin basında çıkan gazete kúpürü

KOORDİNASYON KOMİSYONU ÇALIŞMALARINI SÜRDÜRÜYOR..

TÜRK-İŞ bünyesinde kurulan Kamu Kesimi Toplu Sözleşmeleri Koordinasyon Komisyonu, olağan toplantılarından sonuncusunu 12 Mart günü yaptı.

Konferasyon Genel Merkezindeki bu toplan-

tıda, başkanlar kurulunda yapılan görüşmelerin ışığı altında, kamu kesimi sözleşmelerinin zamanlama durumu tekrar ele alındı ve bu konudaki hazırlıklarını tamamlamaları için, ilgili sendikalara yazıyla bilgi verilmesi kararlaştırıldı.

AHMET TAMER, TEZKOOP-İŞ GENEL BAŞKANI..

Tez-Koop-İş Sendikası Genel Kurulu 9-10 Mart 1991 tarihlerinde, Ankara'da Olağanüstü olarak toplantı.

İki gün süren Genel Kurul sonucunda **Ahmet TAMER** Genel Başkanlığa getirilerek listesinin tamamı da seçimi kazandı.

Tez-Koop-İş Sendikası Genel Başkanı **Ahmet TAMER** Genel Kurul'un sonuçlanmasından sonra delegelere hitaben yaptığı konuşmada; Tez-Koop-İş Sendikasının bu Olağanüstü Genel Kuruldan daha da güçlenerek çıktığını belirterek özetle şunları söyledi:

“Tez-Koop-İş Sendikası Olağanüstü Genel Kurulu, Sendikamızda Demokratikleşme yönünde yeni bir yapılanmayı, beraberinde getirmiştir. Bu yeni yapılanmanın doğal sonucu olarak, bundan sonra Sendikal hak ve özgürlüklerin elde edilip geliştirilmesi yönünde her zamankinden çok daha etkin bir şekilde mücadelesini sürdürecektir.”

GENEL YÖNETİM KURULU'NUN YENİ ÜYELERİ ŞÖYLE:

Genel Başkan	: Ahmet TAMER
Genel Başkan Yard.	: Nurettin SARIPOLAT
Genel Sekreter	: Ertuğrul KAKMACI
Genel Mali Sekreter	: Bahattin SAK
Genel Örgt. Sekreteri	: Erol POLATCAN
Genel Eğitim Sekreteri	: Ahmet YILDIZ
Gn. Yönetim Kurulu Üyesi	: Sadık ÖZBEN
Gn. Yönetim Kurulu Üyesi	: İsmail KINIŞ
Gn. Yönetim Kurulu Üyesi	: Mustafa BONCUKLU

TEZ KOOP-İş olağanüstü genel kurulda seçilen yönetim kurulu üyeleri

ZİYARET

ALMAN BASIN MENSUPLARI TÜRK-İŞ'TE

Ülkemizi ziyaret eden Alman Basın mensuplarından kurulu bir hey'et, 2 Mart tarihinde Türk-İş'e gelerek, Genel Başkan Şevket Yılmaz'la görüştüler.

Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa Başoğlu**'nun da bulunduğu bu ziyaret sırasında, Almanya'nın tanınmış basın kuruluşlarına mensup **Adolf Kanter, Herbert Scheffler, Helga Kubleke, Hartmut Weissert** ve **Stefan Reker**'den mü-

teşekkil yabancı gazeteciler, Türkiye'deki çalışma hayatını ilgilendiren çeşitli konularda Genel Başkan Yılmaz'dan bilgi aldılar.

Konuk basın mensupları, Türkiye'de bulundukları bir hafta içinde, çeşitli kamu ve özel sektör temsilcileri de görüşmeler yaparak, Türkiye'nin AT'a tam üyelik başvurusuyla ilgili çalışmalarını ve tanıtma etkinliklerini incelediler.

TOLEYİS BAŞKANLAR KURULU ANKARA'DA TOPLANDI

TOLEYİS, Büyük Tarabya ve Stad Otellerinin hastane yapılmasına karşı çıktı.

Toleyis Sendikası Başkanlar Kurulu, 13 Mart'ta Ankara'da yaptığı toplantıdan sonra yayınladığı bildiride, "Turizm sezonunun başladığı ve Körfez Krizinin sona erdiği bu dönemde, turistik tesisleri çoğaltacağımıza, Büyük Tarabya ve Stad otellerinin iyi çalışmadığı gerekçesiyle hastane yapılacağı yolunda ki ilan ve beyanlar, esef vericidir" denildi.

Türk-İş Genel Merkezinde toplanan Toleyis Başkanlar Kurulu toplantısının bir bölümünü izleyen Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz** da, bu gibi tasarruflara engel olabilmek için en kısa sürede

Turizm Bakanı ile görüşme yapacaklarını bildirdi.

Turizmin ülke ekonomisi ve geleceği açısından büyük anlam taşıdığını belirten Yılmaz, bazı turistik tesislerden yetişkin eleman çıkarılmasını da şiddetle eleştirdi ve işçi çıkarmalarının önüne geçilmesi için gereken çabayı göstermekte olduklarını, bu işçilerin yeniden işe alınmalarına çalışacaklarını söyledi.

BİLDİRİ

İki gün süren Toleyis Başkanlar Kurulu toplantısıyla ilgili olarak yayınlanan bildiride, daha sonra şöyle denildi:

"İstanbul ve Ankara'daki bu iki güzel otelin hastaneye dönüştürülmesi bir şaka değilse, sağlıklı bir düşüncenin eseri de değildir.

Turizmde patlama yapmak zorunda olan Türkiye, yatak kapasitesi bakımından İspanya'nın ancak onda birine eşitken, tercihin hangi yönde kullanılması gerektiği de açıkça ortadadır.

Kaldı ki, bu iki otelin hastaneye dönüşmesi için harcanması gereken 130 milyar lira ile istenilen yerde iki hasta-ne kurulabilir.

Öte yandan, Körfez Krizi bahanesiyle önemli turistik oteller başta olmak üzere, çeşitli turistik tesislerde hizmet veren 6.500 işçi üyemizin işine son verilmiştir.

Ayrıca, adına bacasız sanayi denilen turizme gereken önemin verilebilmesi için, mevcut turizm politikamızın yeniden gözden geçirilerek, "Ulusal bir Turizm Uygulaması"na geçilmesinin de zaruri olduğuna inanan TOLEYİS Sendikası, Turizm Bakanı Sayın İlhan AKÜZÜM'ün bu konuyla ilgili olarak geniş çaplı toplantılar düzenlenmesini talep etmektedir.

1991 yılı, Türk Turizmi açısından bir sınav şeklinde geçecektir. TOLEYİS Sendikası, kendisine verilecek her hizmeti yerine getirmeye hazırdır."

TOLEYİS Başkanlar Kurulu toplantısına bir ara TÜRK-İŞ Genel Başkanı Yılmaz'da katıldı.

LİKAT-İŞ Başkanlar Kurulu'nda konuşan YILMAZ "mücadele" dedi.

Toplantıda konuşan Şevket YILMAZ :

“MAYIS SONU İTİBARIYLA MÜCADELEYE HAZIR OLUN..”

LİKAT-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısında bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket YILMAZ “Mayıs sonu itibariyle, mücadeleye hazır olun” dedi.

29 Mart günü Ankara’da sendika merkezi’nde toplanan LİKAT-İŞ Başkanlar Kurulu çalışmalarına katılan TÜRK-İŞ Genel Başkanı YILMAZ, toplu iş sözleşmeleri koordine etmekle görevli komisyon çalışmalarının devam ettiğini, Mayıs ayı sonu itibariyle uyuşmazlıkların biraraya geleceğini belirtti..

Şevket YILMAZ, hayat pahalılığı karşısında ulusça çekilen sıkıntıların gözardı edilmesi için sık sık başka sorunların gündeme getirildiğini, körfez krizinin de bunlardan biri olduğunu belirterek şöyle dedi.

“Körfez krizinden en çok zarar gören kesim işçilerdir. Bu kriz bahane edilerek işten çıkarmalar had safhadadır. Bir yandan da Devletin en yetkilisi televizyonda sendikacıları suçlamakta, ‘bunlar da çok oldu yüzde 500 zam istiyorlar’ diye sendikacıları halka

şikayet etmektedir. Bu konuşmalar kamu ve özel sektörde işverenlere işçilere karşı vaziyet almakta cesaret kaynağı oluyor.”

Şevket YILMAZ, işçi hareketine karşı güçlerin işbirliği içinde olduklarını, bunun karşısında da sendikacılar olarak birlikte hareket etmeye mecbur olduklarını sözlerine ekledi.

YILMAZ, 1991 yılı içinde kamu kesiminde 510 bin, özel kesimde 180 bin işçi için toplu sözleşme yenileneceğini sözlerine ekledi.

LİKAT-İŞ GENEL BAŞKANI’NIN KONUŞMASI

LİKAT-İŞ Genel Başkanı Melih Hüsnü YILMAZ Başkanlar Kurulu’nda yaptığı konuşmada “Liman İşçileri 91 baharında en ön safta olacaktır” dedi. Melih Hüsnü YILMAZ, TCDD ile Türkiye Denizcilik İşletmelerinde toplu iş sözleşme çalışmalarının sürdüğünü belirttikten sonra “1991 yılı, 1989 Bahar Eylemlerinden gereken tecrübeyi alan işçilerin yılı olacaktır” dedi.

İETT otobüsleri sefere çıkmadı..

İstanbul Belediyesi İETT Genel Müdürlüğü ile BELEDİYE-İŞ Sendikası arasında sürdürülen toplu iş sözleşme görüşmelerinde işverenin tutumunu protesto eden İETT işçilerinin, kullandığı İETT Otobüsleri seferlere çıkmadı.

29 Mart günü yaklaşık bin 700 otobüs, sabah 05-09.00 saatleri arasında işi bırakma eylemi nedeniyle seferlere çıkmayarak, yolcuların duraklarda yığılmalarına neden oldu. İstanbul işlerine zamanında gidemedi.

BELEDİYE-İŞ Sendikası ile İETT arasında belediye otobüslerinde çalışan şoförlerin haklarının söz konusu olduğu toplu iş sözleşme görüşmelerinde anlaşmanın olmaması üzerine, şoförler işverenin tutumunu protesto ederek seferlere çıkmadılar.

ÖZKAN’IN AÇIKLAMASI

İETT yetkilileri, İşçilerin isteklerini karşılamakta güçlük çektiklerini belirtirken BELEDİYE-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Hüseyin ÖZKAN, eylemle ilgili olarak şöyle dedi:

“— İş bırakma eylemi, işyerlerindeki olumsuzlukların giderilmesi ve işverenin toplu iş sözleşmesinde daha duyarlı davranmasını sağlamak bakımından önemli sonuçlar getirecektir.”

ÖZKAN, İşveren tarafından kendilerine teklif edilen ücret zammıyla şu anda Büyükşehir Belediyesi’nde çalışan işçilerin ücretlerine ulaşılmış olacağını bildirdi.

- **İŞÇİNİN AVANS ALACAĞI İÇİN YAPTIĞI TOPLU EYLEM, YASA DIŞI SAYILMAZ**
- **İŞVERENİN TEDBİRSİZLİĞİNDEN KAYNAKLANAN TOPLU EYLEM ZARARI NEDENİYLE YASA DIŞI GREV YAPTIRIMLARI UYGULANAMAZ**

YARGITAY

9. Hukuk Dairesi

E. 1990/6424

K. 1990/7006

T. 8.6.1990

DAVA : İşverenleri Sendikası Adına Avukat M.T. ile, 1 - R.C., M.Ş., M.R., İ.Y., O.K. ve C.T. adına Avukat S.T. arasındaki dava hakkında;

Kocaeli 1. İş Mahkemesi'nden verilen 30.4.1990 günlü ve 53/76 sayılı hüküm, duruşmalı olarak davacı avukatınca temyiz edilmiş ise de; duruşma isteğinin mahiyetine göre-

ÖZET : İşverenin gelenekselleşmiş avans ödemesi gününde avans ödemesini yapmaması, işçinin toplu eylemle tepki göstermesine yol açmışsa, yapılan eylemi yasa dışı eylem olarak nitelenmek olanaklı değildir. Bu eylem sırasında işverenin tedbirsizliğinden kaynaklanan bir zarar varsa, bu zararın yasa dışı grev yaptırımları ile karşılanması olanaklı değildir.

reddine ve incelemenin evrak üzerinden yapılmasına karar verildikten sonra, dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR VE SONUÇ : Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere

ve özellikle delillerin takdirinde bir isabetsizlik görülmesine göre, yerinde bulunmayan bütün temyiz itirazlarının REDDİ ile, usul ve kanuna uygun bulunan hükmün ONAYLANMASINA, 8.6.1990 gününde oybirliği ile karar verildi.

Kararın içeriğinin anlaşılması amacıyla, Kocaeli İş Mahkemesi'nin ilgili kararını aşağıda yayımlıyoruz.

KOCAELİ 1. İŞ MAHKEMESİ

E. 1990/53 K. 1990/76 T. 30.4.1990

DAVA : Lastik Sanayii A.Ş.'nin'den kurulu bulunan Fabrikası'nda çalışan işçilerin 20 Mart 1990 tarihinden itibaren uygulamakta oldukları eylemin kanunsuz grev olduğunun tespiti ile dava sonuçlanıncaya kadar ihtiyati tedbir yoluyla durdurulmasına karar verilmesi istenmiştir... İşveren Sendikası vekili, 23.03.1990 tarihli dava dilekçesi ile işyerinde 20 Mart 1990 tarihinden itibaren davalıların uygulamakta oldukları eylemin kanunsuz grev olduğunun tespiti ile dava sonuçlanıncaya değin ihtiyati tedbir yoluyla durdurulmasına karar verilmesini istemekle, yapılan açık yargılama sonucunda gereği düşünüldü.

KARAR : Davalı işçilerin (A) Sendikası'na başvurarak mahkemede temsil edilmelerini istemişler, (A) Sendikası avukatı S.T. işçiler adına duruşmaya girerek eylemin kanunsuz grev sayılmayacağını, açılan davanın reddine karar verilmesini istemiştir. İşveren Sendikası Vekili 23.3.1990 günlü dilekçesi ile tüm işçilerin işi bırakmaları nedeni ile işyerinde meydana gelen zararın tesbitini istemiş, 2. İş 1990/11 Esas Sayılı değişik işler

dosyası üzerinden (C) İşyerinde aynı gün keşif yapılmıştır.

Dava dilekçesi, ekli belgeler, 23.3.1990 tarihinde fabrikada yapılan delil tesbiti sonucu aynı günü keşif tutanağı, dosyadaki diğer tüm belgeler bir bütün olarak incelendiğinde 1.1.1988-31.12.1989 dönemine ait TİS'nin sona ermesi üzerine 1.1.1990 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek TİS için taraflar arasında başlayan görüşmelerin uyuşmazlıkla sonuçlandığı, Sendika'nın (B) Lastik Fabrikası'nda ve (C) Lastik Fabrikası'nda (eski adıyla ...) uygulamak üzere 26 Şubat 1990 günü Sendika'nın grev kararı aldığı, İşveren Sendikası'nın da 1 Mart 1990 Sendika'nın grev kararı aldığı, İşveren Sendikası'nın da 1 mart 1990 tarihinde Lokavt kararı aldığı, daha sonra sendika'nın (B)'de grev kararının 2 Nisan 1990 tarihinde (C) ise 24 Nisan 1990 tarihinde fiilen uygulamaya koymak üzere karar aldığı, (B)'de 2 Nisan 1990 tarihinde (C)'de 24 Nisan 1990 tarihinde fiilen yasal grevin uygulanmaya konulduğu, 1989 Aralık ayında sona erecek toplu iş sözleşmesinin henüz sona ermeden bu tarihte işçilerin almakta oldukları ücretlerin artan enflasyon nedeni ile geçimlerinin zorlaşması üzerine işveren tarafından kendilerine maddi yardım yapılması için Sendika'nın işveren tarafından kendilerine maddi yardım ya-

pılması için Sendika'nın işveren nezdinde girişimde bulunduğu ve Sendika'nın 1989 yılı Ekim ayı içerisinde takistile bir partide 250'er bin diğer partide 500'er bin TL. olmak üzere 750.000 TL'nin paranın ödendiği, bu paranın borç olarak mı ödendiği yoksa morali bozulan işçilerin verimi artırmak ve düzenli çalışmalarını sağlamak amacı ile işveren tarafından bir yardım olarak verildiği konusunda yazılı belge yoktur.

Ancak Sendika Genel Başkanı 10.10.1989 tarihinde üyelere duyurulan duyuruya göre işçilere ödenen 750.000 TL'nin (meselenin muhasebeleşmesi toplu iş sözleşmesinin grevli veya grevsiz imzaladığı tarihte gerçekleşecektir.) biçiminde yorumlanarak işçilere bilgi verilmmiştir.

Hem (B)'de hemde (C)'de uygulanan toplu iş sözleşmesinin 25. maddesine göre her ayın ücretli ayın 7'sinde ödenmekte, daha önce tahakkuk eden 15 günlük ücretin ise avans olarak ayın 20'sinde ödenmesi gerekmektedir.

İşveren 7 Mart 1990 tarihinde bir önceki Şubat ayına ait ücreti ödedikten sonra 9 Mart 1990 günü iş yerinde işçilere duyurduğu duyuruya göre Ekim ayında işçilere ödenen 750.000 TL'nin bir defada Nisan ayının 7'sinde ücretlerin ödenmesi sırasında kesileceği kararlaştırılmıştır. İşçiler işverenden aldıkları 750.000 TL. borç olarak verilse bile bunun geri verilmesinin 1990 yılında yeni imzalanacak toplu iş sözleşmesinin yürürlüğe girmesinden sonra ödeneceği bilincindedirler. İşveren tek taraflı olarak bir defada alacağını ani bir karar ile işçilerden ücretlerden kesilmek suretiyle tahsili cihetine gitmesi önce işçilerde bir huzursuzluk yaratmıştır. 20 Mart 1990 günü tahakkuk etmiş 15 günlük ücretlerinin avans olarak verilmesi için işbaşı yapmak üzere işe geldiklerinde avansın ödenmeyeceğinin işçilere bildirilmesi üzerine işçiler 20 Mart 1990 günü sabah saat 8 vardiyasından itibaren işbaşı yapmamışlardır. Daha sonraki vardiyaya gelen işçilerde işbaşı yapmamışlardır. (B)'de yaklaşık 750 işçi, (C)'de yaklaşık 1250 işçi çalışmakta olup, tamamı her gün her vardiya işyerine gelerek avans ödenmesini beklemişler, avans ödenmeyince işyerinin gelerek avans ödenmesini olup, tamamı her gün her vardiya işyerine gelerek avans ödenmesini beklemişler, avans ödenmeyince işyerinin dışınada çıkmamışlardır. 23.3.1990/Cuma günü yerinde zarar tesbiti için keşif yapıldığında işçilerin topluca yemekhanede-fabrika bahçesinde bekledikleri ve üç günden bu yana işbaşı yapmadıkları gibi evlerine de gitmedikleri uykusuz bir şekilde işyerinde bekledikleri görülmüştür.

23.3.1990 günü işverenin toplu iş sözleşmesinin 25. maddesine göre işçilerin tahakkuk etmiş ücretlerin avans olarak ödemesi gerektiği ve bu avansı ödeyeceğini işçilere duyurulması halinde işçilerin işbaşı yapmaları aksi halde eylemlerinin durdurulmasına ve Fabrika dışına çıkarılmasına tensiben tedbir kararı verilmiştir.

Şartlı tedbir kararının verildiği 23.3.1990/Cuma günü İşveren Sendikası yetkilileri avansı ödeyeceğini işçilere duyurarak taahhüt etmişlerdir. Ve işçilerde 24.3.1990/Cumartesi günü işbaşı yapmışlardır. Yine iş-

veren işçilere ödediği 750.000 TL alacağını da yeni TİS imzalanıncaya kadar tahsili cihetine gitmeyeceğini işçilere duyurmuş, 26.3.1990/Pazartesi gününden itibaren işçilerin 15 günlük avansları ödenmiş, 7 Nisan 1990 gününde de ücretleri tam olarak ödenmiştir. Gerekse (B), gerekse (C) Lastik Fabrikası'nda 20 Mart 1990 günü işçilere 15 günlük ücretlerinin ödenmemesi üzerine işçilerin işi bıraktıkları, Türkiye genelinde güçlü lastik fabrikası olan her iki Fabrika'da da Milyarlar değerinde hammaddenin tezgahlar üzerinde bırakıldığı hakimliğimizce görülmüş ve zarar tesbiti nedeni ile bilirkişi makine mühendisi A.Y.'nin 28.3.1990 tarihli raporunda anlaşılmıştır.

Bin işçiye yaklaşık 250.000 TL. avans ödenmesi 250.000.000 TL. tutarındadır. Oysa işveren işçilerin avansını ödemiyerek işçilerin işi bırakmaları üzerine tezgahlarda işlenmek üzere milyarlar değerinde hammaddenin beklediğini bu şekilde zararın meydana gelmesinde ve zararın artmasında işverenin sebebiyeti olduğu kabul edilmiştir. Ancak şartlı tedbir kararı üzerine işçilerin 24 Mart 1990 Cumartesi günü işbaşı yapmaları üzerine tezgahlarda bekleyen hammaddenin işlenmesi neticesi tezgahlardaki hammaddenin heba olması önlenmiştir.

İşveren toplu iş sözleşmesinin 25. maddesine göre edimini yerine getirmiyerek keza işçilere Ekim ayında ödenen 750.000 TL paranın bir defada işçilerin ücretinden kesilmek istenilmesi işçiler üzerinde olumsuz olumsuz etki yapmıştır. Ve işçilerin işi bırakmalarına sebebiyet verilmiştir. İşveren işçisine karşı şevkatli ve adaletli davranmamıştır. İş bırakkan tüm işçilerin hasım gösterilmesi gerektiği halde sadece (B)'de 6 işçi, (C)'de 7 işçi hasım gösterilmiştir.

İşçilerin 4 gün işi bırakmaları kanunsuz grev sayılması halinde işverenin tüm işçilerin iş aktini tazminatsız feshetme hakkını doğuracaktır. Ücretinde yasal süre içerisinde ve TİS hükümlerine göre ödenmemesi işçilerin iş aktini feshetme ve kıdem tazminatını isteme hakkını doğuracaktır. Ücretin ödenmemesi makul ölçülerde-iyi niyet veya mali imkansızlıklar nedeni ile gerçekleşmesi halinde işçilerin topluca işi bırakmaları yasal olarak tasvip görmez ise de bu davada işverenin mali imkansızlığı giderek iyi niyeti bulunmadığından kendisi tedbirsizce hareket ettiğinden karar-uygulaması ve davranışı ile işçinin işi bırakmasına sebebiyet vermiştir. İş her an iş yerinde hazır beklemiştir, işyerini terk etmemiştir. İş her an iş yerinde hazır beklemiştir, işyerini terk etmemiştir. Avansın ödendiğinde veya ödeneceğinin kabul edilmesi halinde işbaşı yapmaya hazır vaziyette iş yerinde beklemektedir. Bu davanın ve uyuşmazlığın kendine özgü özel koşulları ve durumu vardır. Genel hukuk ilkeleri içerisinde tüm işçilerin ve davalı gösterilen işçilerin eylemlerinin sonucu itibariyle kanunsuz grev sayılmayacağı kabul edilmiştir. Açıklanan bu nedenlerle yerinde görülmeyen davanın REDDİNE ... Yargıtay yolu açık olmak üzere İşveren Sendikası vekilleri Av. U.K., Av. A.P. davalı işçilerin ve (A) Sendikası Avukatı S.T.'nin yüzüne karşı verilen karar açıkça okunup anlatıldı 30.4.1990

İŞÇİNİN RAPORLU OLDUĞU SÜREDE YAPILAN İŞ AKTİ FESHİ RAPOR BİTİMİNDE GEÇERLİ OLUR

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU

E. 1990/9-322
K. 1990/467
T. 10.10.1990

DAVA : Taraflar arasındaki "alacak" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İzmir 2. İş Mahkemesi'nce davanın reddine dair verilen 4.12.1989 gün ve 1989/458 D. 829 K. sayılı kararın incelenmesi davacı vekili tarafından istenilmesi üzerine, Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 20.3.1990 gün ve 1990/69-3148 sayılı ilâmı ile; ... Davalı işveren hizmet akdinin feshi iradesini davacının raporlu olduğu süre içinde açıklamıştır. Rapor süresi içinde fesih hukuki sonuçlarını doğurmaz. Ancak rapor süresinin bitiminde fesih gerçekleş-

miş olur. Bu itibarla davacı fesihden sonra geçen 8 günlük süreye ait kıdem tazminatı farkını isteyebilir..." gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmeyle yeniden yapılan yargılama sonunda; mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü.

KARAR : Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tu-

tanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre, Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ : Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı HUMK'nin 429. maddesi gereğince BOZULMASINA 10.10.1990 gününde oybirliği ile karar verildi.

TOPLU SÖZLEŞMEDE İŞÇİYE CEZA VERİLMESİ DİSİPLİN KURULU KARARINA BAĞLANMIŞSA, KURUL KARARI OLMADAN İŞÇİ ÇIKARMAK, BİLDİRİM ÖNELİ VE KIDEM TAZMİNATI ÖDENMESİNİ GEREKTİRİR

YARGITAY 9. Hukuk Dairesi

E. 1990/3227
K. 1990/12619
T. 29.11.990

DAVA : Davacı, ihbar ve kıdem tazminatı, ikramiye ve ücret alacağı ile sosyal haklar karşılığının ödenilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR : TİS'nin 66. maddesinin (A) bendinde disiplin kurulu ka-

ÖZET : Toplu iş sözleşmesinin işçilere ceza verilmesini Disiplin Kurulu'nun kararına bağladığı durumlarda, işveren, Kurul kararı olmaksızın işçi çıkartırsa, işçinin bildirim öneli ve kıdem tazminatı ödemekle yükümlü olur. Aksi bozma nedenidir.

rarı olmadan işçiye ceza verilmiyeceği hükme bağlanmıştır. Aynı maddenin (E) bendinde de işten çıkarma disiplin cezaları arasında gösterilmiştir. Onun takip eden fıkralarında da işçiye isbat edilen eylemden dolayı soruşturma açılması için belirli süreler öngörülmüştür. Toplu iş sözleşmesinin bu hükümleri bağlayıcı niteliktedir. Bu nedenle işverenin sözleşmenin bu hükümlerine riayet etmesi gerekir. Bunun sonucu olarak, işçiyi disiplin kuruluna sevk etmeden iş akdini feshedemez. Davada fesih nedeni olarak gösterilen olaylar için davacı disiplin ku-

ruluna sevk edilmemiş veya sevk edilme önerisinde gerçekleştirilmemiş ve böylece sözleşmede koşturma için öngörülen sürelerde geçirilmiştir. Bu durum, davalının, davacının iş aktini feshetmesi ihbar ve kıdem tazminatı doğurur. O halde gerçekleşecek olan ihbar ve kıdem tazminatına karar vermek gerekir.

SONUÇ : Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen sebepten BOZULMASINA, 29.11.1990 gününde oybirliğiyle karar verildi.

TÜRKİYE'DE SENDİKACILIK VE İŞÇİ SORUNLARI PANELİ YAPILDI

- Toplantıda konuşmacılar, Türkiye'de çalışanların kanuni düzenlemeleri aşan uygulamalarla karşısında ezildiğini söylediler.

“Türkiye’de Sendikacılık ve İşçi Sorunları” paneli İstanbul’da yapıldı. DYP Beşiktaş İlçe Merkezi tarafından düzenlenen paneli Prof.Dr.Ömer AKSU’nun başkanlığında, Beşiktaş İlçe Merkez toplantı salonunda yapıldı. Panele konuşmacı olarak DYP Genel Başkan Yardımcısı Ersin FARALYALI, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Mustafa BAŞOĞLU, GENEL MADEN-İŞ Sendikası Genel Başkanı Şemsi DENİZER ve PETROL-İŞ Sendikası Genel Başkanı Münir CEYLAN katıldı.

Konuya değişik açılardan değinen konuşmacılar 1982 Anayasası ve 2821 sayılı Sendikalar, 2821 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunları, siyasi iktidarın kanuni düzenlemeleri de aşan uygulamaları karşısında ülkemizde işçilerin çağdaş olmayan düzenleme ve uygulamalarla ezildiği, ILO ilkeleri ile öteki uluslararası sözleşmelere ters düşen yasal düzenlemelerin değiştirilmediği, işsizlik, işçi ücretleri, enflasyon, gelir dağılımı gibi çok temel konularda Türkiye’nin diğer ülkelere göre en kötü durumda olduğu misallerle anlatıldı.

Grev ertelemeleri ve işçi eylemlerinin de tartışıldığı panelde konuşmacılar kendilerine yöneltilen soruları da cevaplandırdılar.

SEMINER

Sağlık-İş Seminerlerine katılanlar toplu halde Başoğlu ile.

SAĞLIK-İŞ, İŞYERİ TEMSİLCİLERİNE EĞİTİM SEMİNERLERİ DÜZENLEDİ..

★ Seminerde bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Gn.Eğt. Sekreteri BAŞOĞLU : “Mücadele sonuç alınıncaya kadar sürecek” dedi.

SAĞLIK-İŞ Sendikasının 1991 yılı Eğitim seminerleri TÜRK-İŞ Sam-sun Eğitim Merkezi’nde başladı.

Üçer gün süreli olan ve işyeri sendika temsilcilerinin katıldığı seminerlerde kursiyerlere **Hukuk, Sosyal ve Ekonomik** konularda çalışma hayatını ilgilendiren diğer konularda yetkili uzmanlar tebliğ sunup, kursiyerlerin sorularını cevaplandırdılar.

Seminerlerde konuşan SAĞLIK-İŞ Genel Başkan ve TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa BAŞOĞLU**, TÜRK-İŞ/SAĞLIK-İŞ çalışmaları ve

özellikle TÜRK-İŞ’in yürüttüğü eylemler hakkında açıklamalarda bulundu.

İşten çıkartmalar ve işçi ücretlerine yönelik hükümetin ve işveren kesiminin tutumlarını da değerlendiren **BAŞOĞLU**, “Hükümet / İşveren ikilisinin birlikte hareketi hem sorunları çoğaltıyor, yeni sorunlar meydana getiriyor hem de haksızlıkları artırıyor. Bu sebeple sorunları çözmede kesin sonuç alınıncaya kadar başlatılan demokratik mücadele sürdürülecektir” dedi.

Seminere katılan bir diğer grup toplu halde.

★ **ICFTU ve ETUC körfez savaş sırasında yaptığı açıklamalarda masum insanların ölümünden duyulan üzüntü belirtilerek, Birleşmiş Milletler kararlarına uyulmasını istediler..**

**ICFTU ve ETUC'un
SAVAŞ SIRASINDA
YAPTIĞI ÇAĞRILAR..**

TÜRK-İŞ'in de üye olarak temsil olduğu Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ICFTU) ile Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC), Körfez Savaşı sırasında yaptığı açıklamalarla, insanların ölme-lerine seyirci kalınmayarak taraflara, savaşa bir an önce son vermeleri çağrılarını tekrarladılar.

Merkezi Brüksel'de bulunan 101 ülkeden 144 Konfederasyon'a üye 100 milyon işçiyi çatısı altında bulunduran ICFTU yaptığı açıklamada Bağdat böl-gesinde iki bombanın bir sığınağa düşmesi sonucu, sığınakta bulunan yüz-lerce sivil halkın ölmesi üzerine yaptığı çağrıda, savaşın sürmesinden dolayı duyulan üzüntüyü belirterek, Birleşmiş Milletler Kararlarına uyulmasını istedi.

sorunlara Filistin halkı, İsrail'in güven-liği ile Lübnan'ın bağımsızlığını koruya- cık bir konferansın toplanması için Avrupa Topluluğuna çağrıda bulunmak- tır. Açıklamada, kitle imha gücüne sahip silahların kontrol altına alınması da istenirken, savaşın yol açtığı müsa- mahasızlığa, ırkçılığa yabancı düşman- lığına ve ayrımcılıkla mücadele edileceğini de tekrarladı.

ICFTU Genel Sekreteri **John VAN- DERVEKEN**, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri **Perez de CUELLAR**'a gönde- rilen mesajda, sığınağa düşen bomba- dan dolayı sivil halkın ölümünden duyulan üzüntü belirtildikten sonra, IRAK'ın Birleşmiş Milletler kararlarına uyuması için girişimlerin yoğunlaştırıl- masını istedi. **VANDERVEKEN**, İsrail'-deki sivil halka kasıtlı ve devamlı füze saldırılarını da tekrar kınadıktan sonra, Körfez'de barışın sağlanmasını istedi.

**ETUC : BU SAVAŞIN ASIL
KURBANI, ÇALIŞAN
İNSANLARDIR..**

21 ülkede 36 Konfederasyonun üyesi olan ve 42 Milyon üyeye sahip Av- rupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu (ETUC), Körfez Savaşı sırasında yaptı- ğı açıklamalarda, IRAK'ın Kuveyt'i işgal edip ilhak etmesini, savaşın sorumlusu olarak göstererek, bu savaşın asıl kur- banlarının, savaşta yaşamlarını yitiren, acı çeken insanlar ile yapılan tahribat- lardan dolayı suçsuz olan çalışan insan- lar olduğu vurgulanmaktadır.

ETUC İcra Kurulu tarafından yapı- lan açıklamada, Orta Doğu'daki bütün

KÖRFEZ SAVAŞI TÜRK İŞÇİSİNE ÇOK YÖNLÜ ZARAR VERDİ

Japonya'da yayınlanan AKAHATA Gazetesinin Türkiye'ye J gelen Muhabiri Hisashi KATO'nun sorularını cevaplayan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa BAŞOĞLU**, "Körfez Savaşının Türk Milletine ve dolayısıyla Türk işçisine çok yönlü zarar verdiğini" söyledi.

BAŞOĞLU, hayat pahalılığı, işten çıkartmalar, grevlerin hükümet tarafından ertelenmesi, ortadoğu ülkelerinde çalışan işçilerin ve işverenlerin işlerini kaybetmiş, bu ülkelere ihra- caatın durması, yine bu ülkelere mal taşıyan kara ulaştırma- cılığının tamamen durması, turizm alanında meydana gelen büyük kriz ve benzeri olaylar doğrudan Körfez savaşına dayan- maktadır.

Savaşın meydana getirdiği olumsuzlukların savaşın bit- mesi ile sona ermiyeceğini belirten **BAŞOĞLU** "bu olum- suzlukların bir kısmı ileriye dönük devam edecektir. Tür- kiye bu savaşın olumsuz etkilerini birkaç yıl üzerinden ata- mayacaktır. Bu ise başta işçiler olmak üzere diğer dar ve sabit gelirlielerin yaşamdaki sıkıntılarını daha çok artıracaktır" dedi.

SEKA SÖZLEŞMESİ İMZALANDI..

★ Sekiz ayı aşan anlaşmazlık sona erdi. Toplu iş sözleşmesi imza töreninde konuşan ŞEVKET YILMAZ, "Enflasyonun hızı kesilmezse, alınan zamlar kısa sürede önemini kaybeder." dedi

Selüloz-İş Sendikası, SEKA işyerlerinde çalışan 10 bin 500 işçisi için beklenen sözleşmeyi 13 Mart'ta imzaladı ve 8 ay 8 gün süren anlaşmazlık, bu suretle sona erdi.

İmza töreninde konuşan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Şevket Yılmaz, "Alınan alınmış, verilen verilmiştir. Ancak, enflasyonun hızı kesilemezse, bugün duyulan sevinç, çok kısa süreli olur." dedi.

Selüloz-İş Sendikasının bu toplu sözleşme döneminde büyük ve onurlu bir mücadele ortaya koyduğunu da sözlerine ekleyen Türk-İş Genel Başkanı Yılmaz, Selüloz-İş dahil, diğer grevlerin de Bakanlar Kurulu tarafından ertelenmesini eleştirdi. Danıştay'ın bu erteleme kararını durdurmasını ise, adil bir karar olarak nitelendirdiklerini bildiren Şevket Yılmaz hükümetin işçi sendikalarını kamuoyuna şikayet eder şeklinde davranışlarını kesinlikle doğru bulmadıklarını söyledi.

Selüloz-İş Sendikası Genel Başkanı Fikri Karakadılar da imza töreninde yaptığı konuşmasında, görüşmelerin uzaması yüzünden, SEKA işçilerinin 15 aydan beri aynı maaşla çalıştıklarını hatırlattı.

Devlet Bakanı Cemil Çiçek ise, verilebilecek en yüksek zammı verdiklerini beyan etti ve Petkim dışında 1991'e sarkan sözleşme kalmadığını söyledi. Devlet Bakanı Çiçek, bu yıl içindeki kamu sözleş-

melerinin en kısa sürede anlaşmaya sonuçlanması için çaba göstereceklerini açıkladı.

Bu sözleşme ile 10 bin 500 SEKA işçisi önemli ölçüde ekonomik ve sosyal haklar elde etti.

TEK GIDA-İŞ ÜYELERİ İÇİN EĞİTİCİ KURS

İstanbul Teknik Üniversitesi ile TEK GIDA-İŞ Sendikasının birlikte düzenledikleri "Eğitici Yetiştirme Kursu" İstanbul'da yapıldı.

İstanbul'da Teknik Üniversite Doktora Salonu'nda gerçekleştirilen seminer'de TEK GIDA-İŞ Sendikasının yurt düzeyinde faaliyet gösteren şubelerinden 46 temsilcisi katıldı. Seminerde bir konuşma yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ve TEK GIDA-İŞ Genel Başkanı Orhan BALTA, işçilerin sorunlarına işaret ederek, hükümetin işçi sorunlarını çözeceği yerde Körfez krizini bahane ederek daha da ağırlaştırdığını söyledi. BALTA bu konuda şöyle dedi:

"—1990 yılı sonlarında işçi hareketi önemli bir noktaya gelmiştir. Hükümetin toplu iş sözleşme konusundaki uzlaşma tavrı, işçilerin hiçte arzu edilmeyen bir takım eylemlerin içine itmiştir. Hükümet, işçilerin anlamaz bir şekilde, serbest toplu pazarlık müessesesine müdahale yolunu seçmiştir. Bu kaygı verici, durum karşısında, hükümetin imdadına adeta Körfez Krizi yetişmiştir. Bu durum, işçi sorunlarını çözmek yerine, ağırlaştırmaktır."

Seminerde Prof. Dr. Akın İLKİN Prof. Dr. Nusret EKİN, Prof. Dr. Metin KUTAL katılarak kursiyerlere tebliğ verdiler.

NANAŞ İŞÇİLERİ "İŞYERİNİ TERKETMEME" EYLEMİ YAPTI..

Gebze'nin Dilovası Mevkii'nde kurulu NANAŞ Alüminyum Fabrikası işyerinde çalışan işçiler, toplu iş sözleşmesinden doğan zam farkları ile ücretlerinin ödenmemesi üzerine fabrikayı

"terketmeme Eylemi" yaptılar.

6 Mart günü saat 24.00-08.00 vardiyasından itibaren fabrikayı terk etmeyen işçiler, eylemlerini sürdürdüler.

DERİ-İŞ ÜYELERİNİN İZMİR'TEKİ DİRENİŞİ..

İzmit Köseköy'de kurulu MEGA Deri Fabrikasında çalışan DERİ-İŞ üyesi işçilerden 558'inin tazminat-sız olarak işten atılması üzerine işçiler "işyerini terketmeme" eylemi, yaptılar.

İşadamı Ali ŞEN'e ait olan Fabrikada meydana gelen olay üzerine TÜRK-İŞ Birinci Bölge Temsilcisi **Vahap GÜVENÇ**, sendika yetkilileri ve işverenle konunun çözümü için biraraya geldiler.

MEGA işçisinin durumuyla ilgili olarak da Kocaeli Bölgesinde kurulu sendikaların şubeleri dayanışma örneği göstererek, işçilere yiyecek ve çeşitli ihtiyaç maddeleri gönderdiler.

DERİ-İŞ, SÜMERBANK İŞYERİNDE GREV KARARI ALDI..

DERİ-İŞ Sendikası Sümerbank Holding A.Ş. işyerlerinde çalışan üyeleri adına sürdürdüğü toplu iş sözleşme görüşmelerinde grev kararı aldı. DERİ-İŞ Sendikası ile Sümerbank adına Kamu İşverenleri Sendikası (KAMU-İŞ) arasında sürdürülen toplu iş sözleşme görüşmeleri çıkan uyuşmazlık durumundan sonra grev kararı aldı. Sümerbank'ın (Beykoz) Deri, (Van) Kundera, (Sarıkamış) Ayakkabı, (Tercan) Ayakkabı ve (Çanakkale) Sentetik Deri işletmesi işyerlerinde toplu iş sözleşmesi görüşmeleri uyuşmazlıkla sonuçlandı.

5 işyerinde toplam 2 bin 850 işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmesinde, görüşmelerinde başta ücret maddesi olmak üzere anlaşma sağlanamadı. DERİ-İŞ sendikası sözkonusu sözleşme tasarısında saat ücretlerine 15 bin lira önerirken, işveren sendikası yüzde 78 zam teklifinde bulunduğunu bildirildi.

İZMİR'DE PETROL-İŞ ÜYELERİ, ALKIŞLI YÜRÜYÜŞ YAPTI..

İzmir'de DYÖ, DYOSAD ve DEWİLÜX boya fabrikasında çalışan PETROL-İŞ üyesi işçiler, işverenin tutumunu protesto ederek, servis araçlarına binmeyecek, alkışlı yürüyüş yaptılar. İşveren Sendikası KIPLAS'ın tutumunu protesto eden işçiler, toplu iş sözleşme görüşmelerinin işveren tarafından kasıtlı kesildiğini ifade ettiler.

Bu arada Aliaga'da kurulu PETKİM ve AYGAR Dolum Tesislerinde çalışan 3 bin işçi 6 Mart günü yapmayı kararlaştırdığı yürüyüş, polis tarafından engellendi. 08-16 Vardiyasında çalışan işçilerin eylemi, İzmir'den gönderilen Çevik Kuvvet güçleri tarafından durduruldu.

BURSA REKOR TEKSTİL'DE GREV KARARI ALINDI..

Bursa'da kurulu REKOR Tekstil işyerinde başlatılan toplu iş sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanmaması üzerine grev kararı alındı. TEKSİF Sendikası ile işveren arasında sürdürülen toplu iş sözleşme çalışmalarında işverenin, sendikanın önerdiği ücret zammını mabul etmemesi üzerine grev kararı alındı.

Bu arada Bursa'da kurulu HABAS, AYGAR ve MÜLU AKÜ işyerlerinde de grev kararı alındı. PETROL-İŞ üyesi olan bu işyerleriyle birlikte REKOR Tekstil işyerlerinde toplam 320 işçi çalışıyor..

KRİSTAL-İŞ ÜYELERİ YEMEK BOYKOTU YAPTI..

★ 13 Bin cam işçisi,
cam işverenlerinin
toplu sözleşme
görüşmelerindeki tavrını
protesto etti.

Kristal-İş üyesi 13 bin cam işçisi, cam işverenlerinin toplu sözleşme görüşmelerindeki tutumu protesto için 7 Mart günü yemek boykotu yaptı.

Kristal-İş sendikası ile Cam İşverenleri Sendikası arasında sürdürülen toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde işverenlerin işçiye yüzde 22 oranında zam önermesi cam işçisinin tepkisine yol açtı. Şişe Cam'a bağlı, Paşabahçe, Çayırovası, Trakya, Kırklareli, Anadolu, ve Sinop Cam Fabrikaları ile Cam-İş Madencilik, Bursa Oto Cam, Topkapı Şişe Cam, Teknik Cam, Cam Elyaf ve Cam İşleme Fabrikalarında çalışan 13 bin dolayında işçi, işvereni boykot için öğle yemeği yemedi.

Kristal-İş Sendikası ile adı geçen işyerlerinde çalışan işçiler adına sürdürülen toplu iş sözleşmeleri 23 Ocak'ta başlamış ve 5 Mart tarihinde de uyuşmazlık kararı alınmıştı.

SOSYAL SİGORTALAR KURUMU

42. GENEL KURULU

Sosyal güvenlik gibi çağdaş ve Anayasal bir hakla ilgili uygulamaların eleştirilmesi ve sorunların ortaya konulması, üç yıllık bir aradan sonra iki gün de olsa ülke gündeminde yer alması, önemli bir olay olarak görülmektedir. Genel Kurulun iki günle kısıtlı tutulmasına bir mana verilmemekte, yetkililerin Kuruma ve Kurum hizmetleri ile bu hizmetlerden istifade edenlerin istek, görüş ve eleştirilerine ne kadar önem verdiklerinin bir göstergesi olarak kabul edilmelidir..

H. Avni YAZICI

Türk-İş Sosyal G. Uzmanı

Sosyal Sigortalar Kurumu 42. Genel Kurulunun 6/7 Mayıs 1991 tarihlerinde Ankara'da toplanacağı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca ilgili taraflara bildirilmiş bulunmaktadır.

42. Genel Kurul, 3 aylık aralarla toplanan 2. Genel Kurul olması bakımından önem arz etmektedir.

Genel Kurul, Kurumun bilanço ve faaliyet raporları ile çalışmalarını ilgilendiren ve genel kurula komisyon raporları hakkında görüş bildirmek, Bakanlığın sevk ettiği hususlarda istişari mahiyette kararlar almak, işçi ve işveren kesimlerini temsil edecek yönetim kurulu üyelerini seçmekle yükümlü bulunmaktadır. Ayrıca geçen üç yıllık sürede sosyal güvenlik alanında karşılaşılan sorunlar, bu sorunlara karşı yetkili makamların takınmış oldukları çoğu olumsuz tutum ve davranışlarla, işçilerin ve işçi emeklilerinin istek ve beklentileri konuşulacak ve tartışılacaktır.

Sosyal güvenlik gibi çağdaş ve anayasal bir hakla ilgili uygulamaların eleştirilmesi ve sorunların ortaya konulması, üç yıllık bir aradan sonra iki gün de olsa ülke gündeminde yer alması, önemli bir olay görülmektedir. Ancak birinci gün açılış töreni, protokolle ilgili konuşmaların yapılması ve çeşitli komisyonların seçimi ile geçecek, ikinci gün de; komisyon raporlarının müzakeresi, seçimler, dilek ve temennilerle ilgili konuşmalarla son bulacaktır. Genel kurulun iki günle kısıtlı tutulmasına bir mana verilmemekte, yetkililerin Kuruma ve Kurum hizmetleri ile bu hizmetlerden istifade edenlerin istek, görüş ve eleştirilerine ne kadar önem verdiklerinin bir

göstergesi olarak kabul edilmektedir. Ancak olayı hangi yönden ele alırsak alalım, üç yıllık bir aradan sonra mutad zamanından bir ay önceye alınmış ve 2 gün sürecek bu genel kurulun, yasak savmanın ötesinde, yönetimden ileri gelen ve keyfiliğe dur diyen bazı ciddi davranışların tasfiyesini amaçladığı kokusu alınmaktadır. İşçi ve işveren kesimlerinin bu yönde dikkatli olmalarında, her zaman olduğu gibi birlikte hareket etmelerinde, ülkenin en büyük sosyal güvenlik kuruluşu yönünden sayısız fayda vardır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin 22. maddesi “**Her insan, toplumun bir üyesi olarak, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Bu hak her insanın, ulusal çaba ve uluslararası işbirliği sayesinde ve her ülkenin örgütlenmesi ve kaynakları gözgününde tutularak, kişiliğinin gelişmesi ve insanlık onurunun korunması için vazgeçilmez sayılan iktisadi, sosyal ve kültürel hakların elde etmesine olanak vermeli-dir.**” ilkesine değinilmiş ve Anayasamızda da herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu hususu yer almış bulunmaktadır.

ÜLKEMİZDE SOSYAL GÜVENLİK

6 ncı 5 yıllık kalkınma plânının 1991 yılı programından edinilen bilgilerden şu tablo ortaya çıkmaktadır:

Sosyal güvenlik kuruluşlarına kayıtlı üye sayısı :	7.665.900
Bu kuruluşlardan aylık alanlar :	2.857.600
Bağımlı aile fertleri :	25.138.500

Toplam.... 35.662.000 dir.

► Bu tablo, genel nüfusumuzun (57.5 milyon) % 62'sinin bağımlı da olsa bir sosyal güvencesinin bulunduğunu, % 38'in ise hiçbir güvencesinin olmadığını ifade etmektedir. Yine sivil işgücünün % 37.88'i, sivil istihdamın % 41,31'i sosyal güvenlik kuruluşlarına kayıtlı bulunmaktadır.

Keyfiyeti bireysel güvenlik açısından ele aldığımızda genel nüfusumuzun yüzde 18,30'unun bu hakka sahip olduğu yüzde 81.70'inin bağımlı olmanın ötesinde bir sosyal güvencesinin bulunmadığı görülecektir.

Unutulan bir gerçek, sosyal güvenliğin etkinliği ve yaygınlığının ülkelerin gelişmişliğinin bir kıstası olduğu hususudur.

BAZI ÖNERİLERİMİZ:

Ülkemizin sayısal güvenlik görüntüsünün etkinlik yönünü incelediğimizde ise, şu durumla karşılaşırız:

1.1.1991 tarihi itibarıyla gösterge tablosunda yapılan düzenleme ile katsayı ve sosyal yardım zamanındaki artışlarla, emekli aylıkları;

Asgari	536.400
Ortalama	605.392
Azami	674.384 lira olmuştur.

Bu rakamlar yüzde 70 aylık bağlama oranına göredir. Bilindiği üzere gösterge tablosundan aylık bağlama oranı yüzde 60'dan başlamaktadır. Yani tablo daha düşük oluşabilecektir. Ülkemizde kronikleşen enflasyonist baskılar karşısında bu insanların sosyal, -ekonomik ve kültürel ihtiyaçlarını nasıl karşılayacaklarının yetkili makamlarca düşünülmesi gerekmez mi? İşçi emekli aylık tavanının 4050 göstergeye göre 1 milyon 145 bin 360 lira olarak açıklanması gerçeği saptırmadan başka birşey değildir. Bu göstergeden kaç kişi yüzde 70 aylık bağlama oranından aylık almaktadır? Bilinmesinde büyük fayda vardır.

Onun için Devletin yoksulluk kavramına yeni bir anlayışla bakması önem kazanmaktadır. Bu bakış açısı, tek taraflı değil, bu zorluğu çekenlerin temsilcileri ile birlikte oluşturulmalıdır.

Kurumun finansman sorunu, tahakkukların düşük seviyede oluşmasına sebep olan tek taraflı düzenlemelerden ileri gelmektedir. 3395 sayılı kanunla değiştirilen yüzde 70 mukayese sistemine dönülmesi, bu sorunu temelinden önleyecektir.

Kaçak işçi sorununa en radikal önlemlerle çare bulunmalıdır. Kaçak işçi istihdamının, işsizlik ve enflasyonla olan ilişkisi unutulmamalı ve bu sosyal ayıp mutlaka önlenmelidir.

Kurum prim alacaklarının takibinde, gecikme zammının ana paraya ilavesi ve ödenmeyen bu toplam tutara da her yıl gecikme zammı uygulayabilmesi için hazine alacaklarında olduğu gibi yasal düzenlemeye gidilmelidir. Mevcut uygulama işverenleri kuruma olan borçlarını ödememeye teşvik etmektedir.

Tahsilat oranlarının o yıla ait tahakkuklarla değerlendirilmesi gerçekçi bir yaklaşım değildir. Önemli olan kurumun primden, gecikme zammından, sosyal yardım zammından, vergi iadelerinden ve konut edindirme yardımı vs. kalemlerden ileri gelen alacaklarına ait tahsilat oranıdır.

Ayrıca kamu kurum ve kuruluşları, kuruma olan prim ve sosyal yardım zammından ileri gelen borçlarını zamanında

ödemeli ve kuruma karşılığında primini almadığı mükellefiyetler yükletilmemeli ve mevcut mükellefiyetleri de kaldırılmamalıdır. Herşeyden önce sosyal güvenliğe devlet katkısı gündeme gelmeli, sosyal güvenlik kuruluşlarına ait fonların hazinece kullanılması da önlenmelidir. Yine hazinece borçlarına karşılık olarak kuruma verilen düşük faizli tahvil uygulaması son bulmalıdır.

YÖNETİM SORUNLARI;

41. Genel Kurulu arifesinde Genel Müdür olarak görevli genel müdür yardımcısının yerine,

17.6.1988 tarihinde bir başka genel müdür yardımcısına vekalet görevi verilmiş,

26.4.1989 tarihinde yeni bir genel müdür vekili,

6.6.1989 tarihinde yeni bir genel müdür atanmış,

17.12.1990 tarihinde bir başka genel müdür yardımcısına vekalet görevi verilmiş,

3.1.1991 tarihinde de yeni bir genel müdür atanması yapılmıştır. Yani 3 yılda 5 atama.

Yönetim kurulu üyelerinde işçi ve işveren temsilcilerinin dışında yapılan değişikliklerle bu dönemde genel müdür yardımcılıklarındaki değişiklikler ve atamalar, üst kademe yönetimden ileri gelen sorunların göstergesi ve başarısızlığın nedeni olarak görülmektedir.

Toplumsal her kesimini ilgilendiren sosyal sigorta hizmetleri, yönetim bakımından da istikrarlı, teminatlı ve uzun süreli bir çalışmayı gerektirmektedir. Üst kademe yöneticilerinin seçiminde isabetli davranılması ve bu kişilerin statü teminatına önem verilmesi gerekmez mi?(1)

Tablo yukarıda açıklanmıştır. Ama unutulmamalıdır ki, işçilerimiz ve işçi emeklileri bu tablodan rahatsızlık duymaktadırlar.

SONUÇ

Sosyal güvenlik gelişen ve geliştikçe güne uygun hizmetler ve etkinlikler kazanan bir haklır. Dini inançların doğurduğu kadenci yardım anlayışı, sosyal güvenlikle hak kavramına dönüşmüştür. Her fert bu yolla yoksulluğuna çare bulunmasını ve kendileri gibi ailesinin de yarınlardan emin olmasını istemektedir. Onun için, sosyal güvenlik, fertlerin hayatında önemli bir yer işgal etmekte ve toplumun gelişme sürecini göstermektedir.

Kurallarla sıkılmak ve geri götürülmek istenen bir sosyal güvenlik anlayışı yerine, hizmetlerle, refahla ve etkinliklerle gelişen çağdaş bir sosyal güvenlik hizmeti istemek ve beklemek, işçilerin en doğal hakkıdır.

Bu hakkın istenildiği şekilde gelişmesi ve oluşması, kurum yönetiminde işçilerin, işçi emeklilerinin ve işverenlerin eskiden olduğu gibi ağırlıklı bir sayıda temsil edilebilmeleri ile doğrudan ilgili görülmektedir.

Ayrıca, sosyal güvenlikle ilgili sorunların bilinmesi ve tesbiti için, eskiden olduğu gibi her yıl toplanacak ve yeterli sürede çalışacak genel kurullarda tartışılmasını sağlayacak yasal düzenlemelere gidilmesi zaruri görülmektedir.

(1) Yazımız yazıldığında 5 Gn. Md. Yardımcısının 3'ü boş bulunmakta idi.

KADINLARA KARŞI HER TÜRLÜ AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ SÖZLEŞMESİ VE ÇALIŞAN KADINLAR(*)

1981 yılında yürürlüğe giren **Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi**'ne, Türkiye 1985 yılında taraf olmuştur. Türkiye, Sözleşme'nin 9'uncu maddesine, 15'inci maddenin 2 ve 4'üncü bentlerine ve 16'ncı maddenin c, d, f ve g bentlerine çekince koymuş, fakat bu çekinceleri Meclis'den geçirmemiş ve Resmi Gazete'de yayımlamamıştır. Bu nedenle, çekinceler yargı organlarını ve kamu görevlilerini bağlamayacaktır.(1)

'Kadınlara karşı ayırım', Sözleşme'nin 1'inci maddesinde **"Kadınların, medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya diğer sahalardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet ve kısıtlama"** olarak tanımlanmaktadır.

AYRIMCILIĞIN ÖNLENMESİ KONUSUNDA GETİRİLEN HÜKÜMLER..

Biz bu yazımızda Sözleşme'nin çalışan kadınlar açısından özel bir önemi haiz hükümleri üzerinde duracağız. Çalışan kadınlara yönelik temel madde, Sözleşme'nin 11'inci maddesidir. Madde uyarınca,

Y. Doç. Dr. Nurhan SÜRAL
ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi Öğretim Üyesi

"1. Taraf Devletler, istihdam alanında kadınlara karşı ayırımı önlemek ve kadın erkek eşitliği esasına dayanarak eşit haklar sağlamak için özellikle aşağıda belirtilen konularda bütün uygun önlemleri alacaklardır:

a - Bütün insanların vazgeçilmez hakkı olan çalışma hakkı,

b - İstihdam konularında eşit seçim kriterleri uygulanması da dahil, erkeklerle eşit istihdam imkanlarına sahip olma hakkı,

c - Serbest olarak meslek ve iş seçme hakkı, terfi, iş güvenliği, hizmetin tüm şartları ve avantajlarından faydalanma hakkı, çıraklık, ileri mesleki eğitim ve bilgi yenileme eğitimi dahil mesleki eğitim ve mükerrer eğitim görme hakkı,

d - Sosyal yardımlar dahil eşit ücret hakkı, eşdeğerdeki işde eşit muamele ve işin cinsinin değerlendirilmesinde eşit muamele görme hakkı,

e - Ücretli izinle birlikte, özellikle emeklilik, işsizlik, hastalık, sakatlık ve yaşlılık ve diğer çalışmama hallerinde sosyal güvenlik hakkı,

f - Emniyetli şartlar içinde çalışma hakkı ve sağlığın ve bu meyanda doğurganlığın korunması hakkı.

2. Evlilik ve analık sebebiyle kadınlara karşı olan ayırımı önlemek ve etkin çalışma hakkını sağlamak amacıyla, taraf devletler uygun önlemleri alacaklardır.

a - Hamilelik ve analık izni sebebiyle veya evliliğe bağlı olarak işten çıkarma ayırımını yasaklamak, bu ayırımı yapanları cezalandırmak,

b - Önceki iş, kıdem ve sosyal haklar kaybedilmeksizin, ücretli olarak analık izni veya benzeri sosyal içerikli tazminatlar vermek,

c - Özellikle çocuk bakımevleri ağınnın tesisi ve geliştirilmesi yoluyla anne ve babanın aile yükümlülüklerini, görev sorumlulukları ve kamu hayatına katılma ile birleştirmeyi mümkün kılan destekleyici sosyal hizmetlerin sağlanmasını teşvik etmek,

d - Hamilelik süresince zararlı olduğu kanıtlanan işlerde kadınlara özel koruma sağlamak.

3. Bu maddede yer alan konulara ilişkin koruyucu yasalar bilimsel ve teknik bilgi ışığı altında devrevi olarak yeniden

den geçirilecek ve gerekirse tadil, ilga veya temdid edilecektir.”

Madde, çalışan kadına evlilik, hamilelik veya doğum nedenleriyle işten çıkarılamayacağına söylemekte fakat İş Yasa'mızın 13 ve 17/1(b) maddeleri bunu mümkün kılmakta; madde, eşit değerde işe eşit ücretten bahsetmekte fakat İş Yasa'mızın 26'ncı maddesi daha da dar kapsamlı olan eşit işe eşit ücret ilkesine yer vermekte; madde, çocuk bakımevleri ağıının kurulup geliştirilmesini öngörmekte fakat kadın işçi sayısı işverenlerce belli bir rakamda tutularak emzirme odaları, kreşler açılmamakta; madde, eşit istihdam hakkından, serbest olarak iş ve meslek seçme hakkından bahsetmekte fakat ülkemizde kadınlar iş bulmada en ucuz işgücünü oluşturmaktadırlar.

Sözleşme'nin 7'nci maddesi de, kamu hayatında kadınlara karşı ayrımcılığın önlenmesine yönelik olup kadınların “**hükümet politikasının hazırlanmasına ve uygulanmasına katılmak, kamu görevinde bulunabilmek ve hükümetin her kademesinde kamu görevleri ifa etmek**” hakkını hükme bağlamakta fakat ülkemizde kadınlar kaymakam olamamaktadır.

Halbuki Türkiye, Sözleşme'ye taraf olmakla, kadınlara karşı her türlü ayırımı ortadan kaldıracı politika izleme, yasal önlemler alma yükümlülüğü altına girmiştir. Ne yazık ki 1985 yılından bu yana Sözleşme'nin hükümlerinin yaşama geçirilmesi, mevzuatımızın Sözleşme'ye uygun hale getirilmesi yönünde ciddi bir çaba gösterilmemiştir.

(*) TÜRK-İŞ 8 Mart Dünya kadınlar Günü Panelinde Verilen “Anayasa ve Yasalar Açısından Kadın Hakları” tebliğinin bir parçasıdır.

(1) Bu konuda bkz.: Çelikel, Aysel, “Uluslararası Sözleşmeler ve Çekinceler” Cumhuriyet, 19-9 1990.

MALİYE BAKANLIĞI TEBLİĞİ

ÜCRETLERDEKİ VERGİ ORANLARI BELİRLENDİ..

• Kalkınmada öncelikli yörelerde çalışanlar ile dışında kalan yörelerdeki gelir vergisi indirim oranları yükseltildi..

Resmi Gazete'nin 10 Mart 1991 tarih ve 20810 sayılı nüshasında Gelir Vergisi oranları 116 No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği olarak yayınlandı.

Maliye Bakanlığının tebliğine göre; Ücretlerin vergilendirilmesinde uygulanacak Özel İndirim Tutarları; kalkınmada öncelikli yöreler dışında kalan yerler için 36 bin liradan 54 bin liraya; kalkınmada öncelikli yörelerde (ikinci derecede) 54 bin liradan 60 bin liraya, Kalkınmada Öncelikli yörelerde (birinci derecede) 72 bin liradan 90 bin liraya yükseltildi.

1 Ocak 1991 tarihinden itibaren geçerli olan Özel İndirim tutarları yeniden tespit edilirken, Bakanlar Kurulu vergi oranlarını indirme konusunda tanınan ikinci fıkra da yürürlükten kaldırıldı.

3689 Sayılı Kanunla yeniden düzenlenen vergi tarifeleri ile ücretlerin vergilendirilmesinde uygulanacak Özel İndirim tutarlarına ilişkin gelir vergisine tabi gelirler ile uygulanacak oranlar aşağıda gösterilmiştir:

a) Kalkınma Öncelikli Yöreler Dışında Kalanlar İçin Gelir Vergisi'ne Tabi Gelirler:

— 12.000.000 liraya kadar.....	% 25
— 24.000.000 liranın 12.000.000 lirası için 3.000.000 lira fazlası.....	% 30
— 48.000.000 liranın 24.000.000 lirası için 6.600.000 lira fazlası...	% 35
— 96.000.000 liranın 48.000.000 lirası için 15.000.000 lira fazlası...	% 40
— 192.000.000 liranın 96.000.000 lirası için 34.200.000 lira fazlası...	% 45
— 192.000.000 liradan fazlasının 192.000.000 için 77.400.000 lira fazlası.....	% 50

nisbetinde vergilendirilir.

b) Kalkınmada Birinci Derecede Öncelikli Yörelerde Çalışan Hizmet Erbabının Ücretlerine Uygulanacak Vergi Tarifesi:

— 48.000.000 liraya kadar	% 20
— 48.000.000 liradan fazlasının 48.000.000 lirası için 9.600.000 lira fazlasına.....	% 30

vergi oranı uygulanır.

c) Kalkınmada İkinci Derecede Öncelikli Yörelerde Çalışan Hizmet Erbabının Ücretlerine Uygulanacak Vergi Tarifesi:

— 12.000.000 liraya kadar.....	% 20
— 24.000.000 liranın 12.000.000 lirası için 2.400.000 lira, fazlası.....	% 25
— 48.000.000 liranın 24.000.000 lirası için 5.400.000 lira fazlası.....	% 30
— 96.000.000 liranın 48.000.000 lirası için 12.600.000 lira fazlası.....	% 35
— 96.000.000 liranın fazlasının 96.000 lirası için 29.400.000 lira fazlası	% 40

vergi oranı uygulanacaktır.

İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİ KONUSUNDA GÖREV ve SORUMLULUKLAR...

İşçi Sağlığı ve İşgüvenliği Kurullarının kurulması biz de yasal bir zorunluluktur. Bu yasal zorunluluğu Devletimiz hem öngörmüş hem de bunun ayrıntılarını düzenleyen bir tüzüğü yürürlüğü koymuştur. Ama uygulamada ne yazık ki, yasanın emredici hükmüne rağmen, bir-çok işyerlerimizde bu Kurullar ya hiç oluşturulmamış ya da oluşturulmuş olsa bile etkili bir görev yapmamaktadır.

Prof. Dr. Sarper SÜZEK
A.Ü. Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi

Öncelikle her yıl artık gelenekselleşmeye başlayan bir biçimde "İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ HAF-TASI" düzenleyerek iş güvenliği çabalarına katkılar getiren Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İşçi Sağlığı Daire Başkanlığı'na teşekkür etmekle başlamak istiyorum.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki görev ve sorumluluklar konusunda meselenin hukuki yönünü araştırmak, irdelemek istiyorum.. Ayrıca bu yazımda son yıllarda ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatında yapılan değişiklikleri değerlendirmek istiyorum. Bu değerlendirmeyi yaparken işçi sağlığı ve iş güvenliği müesseseleri konusundaki görüşlerimi de dile getirmiş olacağım. Son yıllarda belirli ölçüde ivme kazanan işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunun ne ölçüde hukuksal düzenlemelere yansıdığını da belki bu kısa yazımda belirlemiş olacağız.

İş Teftiş Tüzüğünde 21.7.1989 tarihinde yapılan bazı değişikliklere değinmekle konuşmama başlamak istiyorum. Bu tüzüğün 15 nci maddesinin c bendinde yapılan değişikliği olumlu karşıliyorum. Çünkü bu hükümde iş güvenliği müfettişlerinin daha doğrusu yasal ifadesiyle müfettişlerin işyerindeki denetimleri esnasında kontrol etmek durumunda oldukları belgeler sayılmıştır. Teftiş Tüzüğü'nün daha önceki hükmünde sayılan belgeler arasında işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulu defteri ile tesisat, makina ve cihazların

periyodik bakım ve kontrol kartlarının denetlenmesi hükmü yer almıyordu. Gerçi benzeri belgeler denmek suretiyle bunlara da yollama yapılmış oluyordu. Ama işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda bana göre birincil önem arzeden işçi sağlığı ve iş güvenliği kurulları ile mevzuatımızın değişik yerlerinde yer alan tesisat ve makinaların periyodik kontrollerinin yapıldığına ilişkin belgelerin mutlaka iş güvenliği müfettişlerince denetlenmesine işaret etmesi bakımından, bu değişikliği olumlu karşıliyorum.

Şimdi bu vesile ile işçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarına değinmek istiyorum. İşçi sağlığı ve iş güvenliği literatüründe çok güzel bir özdeyiş olarak "önlemenin önce işyerinden başlayacağı" belirtilmiştir. Dolayısıyla işyerindeki iş güvenliği teşkilatlanmasının, örgütlenmesinin etkili olması halinde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda çok mesafe almamız kolaylıkla mümkün olacaktır. Bu yolla devlete düşen görevlerin de hafifletilmesi imkân dahiline girecektir. Bugüne kadar işyerilerindeki durumlara baktığımızda, eğer işyeri örgütlenmesi, başta iyi ise, bu sürekli böyle devam edip gitmekte, adeta o işyerinde, o işyetmede bir işçi sağlığı ve iş güvenliği geleneği oluşmaktadır. Bu bakımdan işyerinin teşkilatlanmasını sağlayacak İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulları ile teknik elemanların durumu gerçekten çok önemli.

► Bizde durum nedir? İşçi Sağlığı ve iş güvenliği kurullarının kurulması biz de yasal bir zorunluluktur. Bu yasal zorunluluğu devletimiz hem öngörmüş hem de bunun ayrıntılarını düzenleyen bir tüzüğü yürürlüğe koymuştur. Ama uygulamada ne yazık ki yasanın emredici hükmüne rağmen, birçok işyerlerimizde bu kurullar ya hiç oluşturulmamıştır ya da oluşturulmuş olsa bile etkili görev yapmamaktadır. Bazı işyerlerimizde hiç kuşkusuz bu kurulların çok iyi kurulduğunu ve iyi işletildiğini de görüyoruz. Bunlar iyi örnek teşkil edecek niteliktedir. Bunların oluşturulması yasal olarak işverenin görevidir ama hemen şunu ilave edeyim yasalarımız işçi kuruluşlarına ve sendikalara da birçok önemli görevler vermiştir. Bunların hem kurulmasında, hem de iyi çalıştırılmasında etkili görev yapmak ödevi sendikalarımıza da düşmektedir görüşündeyim. Bu kurullar kurulsa ve iyi işletilse, samimiyetle inanıyorum ki, tüzüğün onlara verdiği görev ve yetkilere bakıldığına gerçekten son derece önemli adımlar atmak mümkün olacaktır. Tabiatıyla tüzüğün bir eksiği bu kurullara sadece danışmanlık görevini vermiş olmasıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarına belirli bir yaptırım gücü tanınmalıdır.

İşyerlerinde iş güvenliği teşkilatlanması açısından, işçi sağlığı ve iş güvenliği kurullarının en önemli unsurları olan iş güvenliği mühendisleri ile işyeri hekimlerinin durumu üzerinde de durmak lazım. Mevzuatla bu elemanların işlevlerinin başka ülkelerde olduğu gibi etkili hale getirilmesinin yolları mutlaka bulunmalıdır. Ama bunun için ilk önce mühendisler açısından böyle bir mesleğin varlığı kabul edilmelidir. Hiçbir mühendis kendi dalında en iyi bilgileri almış olsa da, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda iyi yetiilmiş sayılamaz, o ayrı bir bilim dalıdır, ayrı bir uzmanlık konusudur. Kendi tekniği vardır ve pek çok disiplin bulunduğu noktadaki bilgilere ihtiyaç gösteren bir konudur. Ruh sağlığından ergonomiye, iş hijyenine ve iş patolojisine vs. bütün bu konularda bilgiye ihtiyaç gösteren bir konudur. Mesela Federal Almanya'da iş güvenliği mühendisleri için ayrı bir kanun vardır ve işyerleri işletme büyüklüklerine göre belirli oranda artan ölçüde bu şekilde uzmanlaşmış mühendisleri istihdam etmek zorundadırlar. Tabiatıyla daha alt düzeyde teknik elemanların aynı şekilde mühendislere bu konuda yardımcı olmaları gerekir.

İşyeri hekiminin vizite doktorluğundan kurtarılıp, koruyucu hekimlik yapması, yönetmelikte belirtilen tüm görevlerini yapabilmesi gerekir. Uygulamada bu yönde değildir, yalnız tedavi edici olmak değil aynı zamanda önleyici olmak durumundadır. İşyeri hekimleri bütün bu işleri yapabilmek için hem gerekli mesleki bilgilerle donatılmalı, hem de bunlar iş güvencesine kavuşturulmalıdır. Bizim ülkemizde ne yazık ki yıllardan beri iş hu-

kukçusu olarak üzerinde durduğumuz ve bütün iş hukukçularının artık mutabık olduğu bir konu da işçilere yeteri kadar iş güvencesi sağlanamadığı konusudur. İşyeri hekimi de, işyeri mühendisleri de işçi sıfatı statüsündedir. Hukuki açıdan onun da bir iş güvencesi yoktur. İşlevlerini gerçekten etkili bir biçimde yapmaya kalkarsa iş akdinin kolaylıkla feshedilmesi ihtimali ile her zaman karşı karşıyadır. Dolayısıyla iş güvencesinin birçok yabancı ülke mevzuatında olduğu gibi sağlanması zorunludur.

İş Teftiş Tüzüğünde makina ve cihazlarla ilgili belgelerin incelenmesi zorunluluğunun getirilmiş olması övgü ile karşılıyoruz. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü'nün 378 nci maddesinde işyerlerindeki kaldırma makinalarına gene aynı tüzüğün 206, 208 ve 244 ncü maddelerinde kazanların ve kompresörlerin, yangın ve söndürme cihazlarının yine tüzüğün 128 nci maddesine göre denetlenmesi yaşamsal önem taşımaktadır. Parlayıcı, patlayıcı, tehlikeli, zararlı maddeler tüzüğünün 40 ncı maddesine göre elektrik tesisatının yine aynı tüzüğün 15 ncı maddesine göre işyeri havasındaki mak değerinin aşıp aşılmadığının mevzuatımıza göre dönemsel kontrollarının mutlaka yaptırılması, bu kontrolların yaptırıldığına da belgelere işlenmesi zorunludur. Bu periyodik kontroller yapılırsa, bu belgeler muntazam işlense ve müfettişlerimizce bunların varlığı muntazam denetlense, çok önemli bir aşama daha yapabileceğimiz kanaatini taşıyorum.

Şimdi belgelerden söz edince, burada üzerinde durulması gereken bir başka nokta da tüzüğün zorunlu tuttuğu iş teftiş defterlerinin uygulamaya henüz geçirilememiş olmasıdır. Her işyerinde bir iş teftiş defterinin bulundurulması gerekir. Belki daha da önemlisi, bizim ülkemizde olmayan ama batı ülkelerinde var olan iş kazası ve meslek hastalığı sicillerinin her işyerinde tutulması zorunluluğunun getirilmesidir. Bu sicillerin mutlaka tutulmasında, her işyerinin iş kazalarını ve meslek hastalıklarını sicile kaydetmesinde zorunluluk vardır. Örneğin ABD'de İş Sağlığı ve İş Güvenliği Yasasının 8 ncı maddesinde ilk yardım sonunda iyileşebilen iş kazaları dışında her türlü kaza bu sicillere işlenir. Yine İtalya'da 3 günde fazla iş göremezlik yaratan kazalar bu sicillere işlenir. ABD'de meslek hastalığı bakımından son derece önem taşıyan tehlikeli ve zararlı işyerlerinde her işçinin o tehlikeli ve zararlı maddelere maruziyet oranlarının sicillere ayrıca yazılması zorunludur. Bu sicillerden iş kazalarını önleme çabalarında son derece yararlanmak mümkün olmaktadır. Yine aynı şekilde bir müfettiş işyerine geldiğinde o sicillere bakmak suretiyle işyerinin işçi sağlığı ve iş güvenliği açısından somut durumunu tespit edebilecektir. Bu da son derece önemli bir noktadır. Çünkü kendilerine önem verme veya idari para cezasına geçme konusunda mevzuatımız takdir yetkisi tanıyor.

(Devamı gelecek sayıda)

1. AİLE ŞURASI ÜZERİNE,

H. İbrahim DEMİRTAŞ

TÜRK-İŞ Eğitim Uzmanı

Başbakanlık, Aile Araştırma Kurumu tarafından 17-20 Aralık 1990 tarihleri arasında, Aileden sorumlu Devlet Bakanı **Cemil ÇİÇEK** başkanlığında I. Aile Şurası toplanmıştır.

Söz konusu Şura, toplumun temeli olan aile ile ilgili görüş ve yaklaşımları toplamak, tartışmak ve Türk Toplumunun tercihleri doğrultusunda milli bir politikaya esas olacak ilkeler ve programlar üzerinde istişari kararlar almak amacıyla düzenlenmiştir.

Aileden sorumlu Devlet Bakanlığınca, temsil ettiği kitle ile Sosyal Politikanın en önemli otonom kuruluşu olma özelliği taşıyan Konfederasyonumuza da ilgili görüş ve önerilerini bildirmesi hususunda çağrı yapılmış bulunmaktaydı. Hemen her ülke ve toplumsal meselede olduğu gibi amaç ve ilkelerimizin bir gereği olarak bu çağrıyı karşılıksız bırakmak söz konusu olamazdı.

Nitekim, Türk-İş Genel Eğitim Sekreteri **Mustafa BAŞOĞLU**'nun **Türk Ailesinin Durumu ve Sorunları**" konulu ve geniş kapsamlı tebliği ile söz konusu Şura'ya iştirak edilmiştir.

Tarım-içi, tarım-dışı olmak üzere genelde tüm çalışanlar ve bunların doğrudan ya da dolaylı bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri ile birlikte toplam nüfusun yaklaşık yüzde 80'ini, kimlik olarak ortalama Türk ailesini; sorunlarını ve beklentilerini temsil etme sorumluluğu, Şura'ya bildirilen görüş ve önerilerimizin esasını oluşturmuştur.

Bu aşamada, yıllık hükümet programlarının oluşturulmasında esas alman Beş Yıllık Kalkınma Planlarının aileye yönelik ilke ve politikalarına bakacak olursak, bunların uygulamaya ne ölçüde yansıdığını ve dolayısıyla Şura'ya bildirilen görüş ve önerilerimizin haklılığını bir kere daha gösterebilmek imkanı sağlanmış olacaktır.

Öncelikle, bir hatırlatmada bulunmak gerekirse, bilindiği gibi, Beş Yıllık Kalkınma Planlarının hazırlanması Yıllık Program-Yatırım Programı ve İcra Programlarının hazırlanması DPT-Devlet Planlama Teşkilatının temel çalışma alanları içindedir. Bunlara ilave olarak, Özel İhtisas Komisyonlarının toplanması, uzman ve yönetim kademelerinin işbirliği sonucunda hazırlanan teknik çalışmalarla, alternatif politikalar geliştirilmesi ve hükümete müşavirlik görevinin yerine getirilmesi hususlarını sıralamak mümkündür.

DPT tarafından hazırlanan Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Plan'ında aile sektörü müstakil bir başlık altında bulunmamakla birlikte sosyal ve ekonomik politikalar açısından temel birimin aile ünitesi olduğu bir ilke olarak belirtilmiştir. Beşinci Plan dönemine rastlayan 1987 yılında aile sektörünün ilk defa Yıllık Program ve İcra Planında yer aldığı görülmektedir. Buna göre, 1987 Yılı Programında 14; 1988 Yılı Programında 13; 1989 Yılı Programında ise 10 adet tedbir maddesi getirilmiş olduğu görülmektedir. 1987 Yılı ted-

birlerinden bazıları bir fikir edinilmesi bakımından aşağıda sıralanmıştır:

— Ekonomik ve sosyal kalkınmaya paralel olarak gelişen ve değişen toplumumuzda aile yapısındaki değişimleri ortaya koyan araştırmaların yapılması

— Eğitim, sağlık, konut, sosyal güvenlik gibi alanlarda aile kurumunu güçlendirmeye yönelik politikalar ve tedbirler müşahhas olarak belirlenecektir.

— Medeni Kanun üzerinde yapılan çalışmalarda ailenin değişen yapısının getirdiği ihtiyaçlara cevap verecek düzenlemelere öncelik verilecektir.

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plan'ında ise aile konusu, aile-kadın-çocuk adıyla ayrı bir başlık altında ele alınmış olduğu görülmektedir. Bilindiği gibi T.B.M.M.'den karar olarak çıkan Beş Yıllık Kalkınma Planları Kamu Sektörü için emredici, Özel Sektör için yol gösterici bir fonksiyona sahiptirler. Bu sebeple, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plan'ındaki aileye yönelik ilke ve politikalar, her iki sektördeki uygulayıcı kuruluşlar için büyük önem arz etmek durumundadır. Bu ilke ve politikaların bazıları da gene fikir verebilmek amacıyla aşağıda sıralanmıştır:

— Milli ve manevi değerlerin korunmasında ve geliştirilmesinde, dolayısıyla milli bütünlüğün ve dayanışmanın pekiştirilmesinde temel unsur olan aile müessesesinin her bakımdan güçlendirilmesi, kalkınmaya paralel olarak ekonomik ve sosyal yapıdaki değişme ve gelişmelere uyum sağlamasına yardımcı olacak tedbirlerin alınması ve ailelerin sosyal refahtan payın dengeli olarak artırılması esastır.

— Ailenin artan sosyal hizmet ve yardım ihtiyaçlarının karşılanmasında standardizasyona önem verilecek ve bu alanda gönüllü dayanışma teşvik edilecektir.

— Ailelerin çocuk yetiştirme, sağlıklı ve dengeli beslenme konularında bilgilendirilmeleri üzerinde önemle durulacaktır.

— Kadınların eğitim seviyelerinin yükseltilmesi ve mesleki eğitim imkanlarından daha fazla yararlanmaları suretiyle tarımdışı sektörlerde istihdamının yaygınlaştırılması için gerekli ortam oluşturulacaktır.

— Çalışan kadınların çalışma hayatı, sosyal güvenlik, sağlık, mesleki eğitim, yeniden işe alınma gibi konularda karşılaştıkları uygulamadan kaynaklanan güçlüklerin

giderilmesi için tedbirler geliştirilerek, çocukların bakım imkanlarının artırılması teşvik edilecektir.

Yukarıda sıralanan Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Plan'ının (ABYKP) ilke ve politikaları ışığında 1990 ve 1991 yılı hükümet programları hazırlanmış ve 1990 yılında 9, 1991 yılında ise 11 tedbir maddesi konulmuştur. Fakat aslında, 1987 yılı programından beri bu alanda önemli ve kalıcı bir gelişme kaydedilmeksizin, 1991 yılı programında da yapıldığı gibi hemen hep aynı maddelerin tedbir olarak yıldan yıla aktararak getirildiği görülmektedir.

Esasen, daha önemli bir saptama burada göze çarpmaktadır. Yukarıda görüldüğü gibi, gerek kalkınma planlarındaki ilke ve politikalar gerekse yıllık programlara konulan tedbir maddeleri, Türkiye'de ailelerin ekonomik ve sosyal yönlerden güçlendirilmesinin gerektiğini önemle ortaya koymaktadır. Bu güçlendirme ihtiyacı ise elbetteki ailelerin ekonomik ve sosyal yönleriyle zayıf kalmış olmalarından kaynaklanmaktadır.

Doğru çözümlemelere ulaşabilmek amacıyla, objektif bir neden-sonuç ilişkisi içerisinde değerlendirme yapıldığında görülmektedir ki; Türkiye'de ailelerin ekonomik ve sosyal yönden geri kalmasının nedenlerini, son on yıldır siyasal iktidar tarafından sürdürülen ekonomik, sosyal ve siyasal uygulamalarda aramak ve bu yönlerden herhangi bir şekilde yeniden düzenlemeyle güçlendirmeye çaba sarfetmek gerekmektedir.

İnsan boyutu ihmal edilmiş liberal bir ekonomik sistemin, maddi ve manevi katkıları ve varlıklarıyla bir aile kurumunun temel direğini oluşturdukları muhakkak olan; tarım-ıçi, tarımdışı tüm çalışanların ekonomik ve sosyal hak ve menfaatleri ile doğrudan refah seviyeleri üzerinde olumsuz sonuçlar vereceğini, sözkonusu uygulamalar hakkındaki yasal düzenlemeler öncesi ve sonrası olmak üzere yaklaşık on yıldır, her zeminde ve her vesileyle dile getiren Türk-İş; 1. Aile Şurası münasebetiyle de bu doğrultudaki görüş ve önerilerini kapsamlı bir tebliğ ile bildirmiştir.

Söz konusu Şura'nın "Ailenin Güçlendirilmesi ve Sosyal Güvenlik politikaları Komisyonu" raporunun hazırlanmasında yöntemi ve içeriği esas alınan ve kapsam genişliği itibariyle burada sunma imkanı bulamadığımız Türk-İş'in söz konusu tebliği esas itibariyle Sosyal-Refah Devleti'nin içerdiği ana-başlık üzerine kurulmuştur.

Türk Ailesinin Durumu ve Sorunları; sağlık, konut, eğitim sağlık, istihdam ve sosyal güvenlik açısından düzenlenmektedir.

Mart'91 Gıda Harcaması..

• Mart'91 ayında 4 kişilik Bir ailenin gıda harcaması 702 bin 471 liraya yükseldi.

• Çalışanlar, körfez krizinden etkilenerek Mart'91 ayında 21 bin 564 lira "ek harcama" yapmak zorunda kaldılar.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi tarafından Ankara'da çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptığı yerler dikkate alınarak yapılan piyasa belirlemeleri gıda maddeleri fiyatlarındaki artışın sürdüğünü göstermektedir.

Geçtiğimiz aylarda "**Körfez Krizi**" gerekçe gösterilerek temel mal ve hizmetlere yapılan zamlarla çalışanların yaşama koşullarının daha da kötüleştirilmesinin ardından; "**Körfez Savaşı**"nın son bulduğu günümüzde de bu kez "**Körfez Krizinin etkisi**" gerekçe gösterilerek zamlar peşpeşe yapılmaktadır.

Bu politika, bir yandan gelir düzeyi yetersiz kalan geniş halk kitlelerinin durumunu olumsuzlaştıran bir unsur olarak varlığını sürdürürken, öte yandan ülke ekonomisini son yıllarda etkileyen ve yapısal bir özellik kazanan fiyat artışlarının önümüzde-

Hayat pahalılığının bir göstergesi de mutfak... insanların sağlıklı yaşamı için gerekli olan gıda ne olmalıdır? Beslenmeleri için ne oranda gıda harcaması yapmaları gerekir?

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi, Mart'91 ayı içinde, bir ailenin gıda harcamasını tespit ederek, yaptığı çalışmayı açıkladı. Aşağıda Ankara kent merkezinde yaşayan 4 kişilik bir ailenin yapması gereken gıda harcamasına ilişkin yapılan araştırmayı sunuyoruz.

ki aylarda da süreceği beklentisini arttıran somut bir gösterge olmaktadır.

TÜRK-İŞ Araştırma Merkezi'nin yaptığı "**Mart'91 Gıda Harcaması**" sonuçlarına göre; dört kişilik bir ailenin yeterli ve dengeli beslenmek için yapılması gereken harcama tutarı 700 bin lira sınırını aşarak 702.471,- liraya ulaşmıştır.

Tablodan da görüleceği üzere;

Ankara'da yaşayan dört kişilik ailenin sağlıklı ve dengeli beslenmesini sağlayan harcama tutarı Mart'91'de bir önceki aya göre yüzde 3.2 artarak 702.471,- liraya ulaşmıştır.

• Çalışanlar yüzde 3.2 oranındaki artış nedeniyle bu ay 21.564,- lira "**ek harcama**" yapmak durumunda kalmışlardır.

• 1991 yılının ilk üç ayı itibariyle gıda harcamasındaki artış oranı yüzde 11'dir.

• Bir önceki yılın aynı ayına göre artış tutarı ise yüzde 72.8'dir. Bu artış son bir yılda para cinsinden ifade edildiğinde aile bütçesine 295.963,- liralık bir yük getirmektedir.

Yapılan piyasa belirlemelerine göre Mart'91 gıda harcamasındaki artışta özellikle et, margarin, beyaz peynir, mercimek, pirinç, sebze ve meyve gibi temel gıda maddelerinin etkisi görülmektedir.

Gıda harcamasındaki artışın yanı sıra yapılması zorunlu konut, ulaşım, sağlık eğitim vb. kalemlerdeki artışlar da gözönüne tutulduğunda, çalışanların ağır ekonomik ve sosyal sorunlar altında karşı karşıya bulundukları olumsuz koşulların boyutları ortaya çıkmaktadır.

GIDA HARCAMASI

	Mart'90	Aralık'90	Şubat'90	Mart'91
– Yetişkin İşçi	133.898.-	211.398.-	227.981.-	234.993.-
– Yetişkin Kadın	86.972.-	132.165.-	146.009.-	153.054.-
– 15-19 yaş grubu çocuk	110.444.-	167.640.-	187.110.-	191.796.-
– 4-6 yaş grubu çocuk	75.194.-	108.867.-	119.807.-	122.628.-
TOPLAM	406.508.-	632.664.-	680.907.-	702.471.-

TÜRK-İŞ
Genel
Başkanı
YILMAZ,
MPM'nin
ihtiyaç
duyulan
mali
güce
kavuşturulmasını
istedi.

MPM Genel Kurulu'nda konuşan YILMAZ:

“İŞ GÜVENCESİ BULUNMAYAN İŞÇİDEN VERİM BEKLEMEK HAKSIZLIKTIR..”

MPM 'nin 30.ncu Genel Kurulu, 28 Mart tarihinde Ankara'da yapıldı ve yönetim kurulu üyeliklerine **Emin KUL, Aydın DÜNDAR, Nazım DÜZENLİ, Güngör YENER, Sadettin ÖZBEZEYEN** ve **Hüseyin ATEŞ** seçildiler.

Yapılan görev bölümünde, **Aydın DÜNDAR** Yönetim Kurulu Başkanı olurken, **Güngör YENER** Başkan Yardımcılığı, **Hüseyin ATEŞ** ise Muhasipliğe getirildiler.

Toplantıyı bir konuşmayla açan Yönetim Kurulu Başkanı **Nazım DÜZENLİ**, MPM'nin 1990 yılı çalışmaları hakkında bilgi vergi ve 1991'de ele alınacak araştırma, danışmanlık ve diğer teknik konuları anlattı.

Vakit geçirilmeden ülke çapında bir verimlilik seferberliği-ne gidilmesini isteyen **Nazım DÜZENLİ**, bu önerinin hayata geçirilebilmesi için her kesimin ve herkesin üzerine düşen görevi noksansız yerine getirmesini istedi.

Daha sonra söz alan Devlet Bakanı **Kemal AKKAYA**, demokrasilerde fikir ayrılıklarının doğal olmasına karşın verimlilik gibi ülkeyi tümüyle ilgilendiren ulusal konularda asgari müştereklerde birleşilmesi gerektiğini vurguladı ve şöyle dedi:

“İleri ve kalkınmakta olan ülkelerle aramızdaki bu mesafeyi kapatmak zorundayız. Verimlilik sadece uluslararası sahalarda rekabette güç sağlamak için değil, hayat koşullarının da tümüyle geliştirilmesi için önemli bir koşuldur.”

ŞEVKET YILMAZ'IN KONUŞMASI

Türk-İş Genel Başkanı **Şevket YILMAZ** ise, TBMM gündeminde aylardır bekletilen MPM kanununun bir an önce çıkarılarak, merkezin ihtiyaç duyduğu mali güce kavuşturulmasını istedi.

Uygulanan ekonomik politikaların ülke gerçekleriyle bağdaşmaması ve başta Anayasa olmak üzere çalışma hayatını ilgilendiren temel yasalarda bulunan yasaklı hükümlerin henüz kaldırılmayışı yüzünden hayatın çekilmez bir hal aldığı ve buna paralel olarak verimlilikte de istenilen düzeylerden çok geride bulunduğumuzu hatırlatan Türk-İş Genel Başkanı **YILMAZ**, daha sonra şöyle konuştu:

MPM'nin bize önerdiği çağdaş tekniklerin ne kadarını uygulayabiliyoruz? Çağdaş teknikleri ve işyerinde güven-

lik önlemlerinin ne kadarını uyguluyoruz? Çağın ve çağdaş düşüncenin neresindeyiz?

Bu noktaları iyi belirlememiz gerekir. Yoksa MPM'yi kurmakla verimli olunamıyacağı gibi, işçiyi memuru doyurmazsanız yine verimli olunamıyacağını bilmelisiniz.”

Yaşanan Körfez Krizinin yükünü, toplu sözleşme zamlarını da ilave ederek işçilerle diğer dar gelirli halka çektilirmek istenildiğine işaret eden **Şevket YILMAZ**, konuşmasını şöyle tamamladı:

“—İşçilerimizin verim bakımından Avrupa'dan 5 kat geri olduğu söyleniyor. Burada bir puanlık verimi elde edebilen işçilerimizin Avrupa'da çalışırken, bu verim güçlerini 5 katına çıkarmaları ve hatta Avrupalı işçileri geride bırakacak derecede çalışkanlıkları, geçim endişesini kafalarından atmış olmalarındandır.

- ★ Eğer çalışanın karnı doymuyorsa,
- ★ İşçi-memur ve dar gelirli diğer milyonlarca halk geçim sıkıntısı altında inliyorsa,
- ★ Bugün verilen ücret zammı, iki ay sonra fiat anarşisine mağlup oluyorsa,
- ★ Bugün çalışan, yarın kapının önüne konuluyorsa,
- ★ “İşten atılma sırası bana ne zaman gelecek?” endişesi sürüyorsa,
- ★ İş güvencesi yanında, işyeri güvenliği tam değilse,
- ★ Teknolojik araştırmalara ve gelişmelere işyerinde önem verilmiyorsa,

İsterseniz robot çalıştırın, yine de veriminiz belli noktayı aşmaz. Bazı işverenler de, “Eskisi kadar kâr edemiyoruz...” diye, kolay yolu seçip işçi çıkarmayı sürdürürler.

Bu yolun sonu, çıkmaz sokakta biter. O halde, hep beraber elele vererek, birbirimizin hakkını hukukunu gözeterek, bazı şahısları değil, tüm halkımızı refaha erdirecek tarzda hareket edelim.”

TİSK Genel Başkanı **Refik BAYDUR** da MPM Genel Kurulundaki konuşmasında verimlilik sorununa gereken önemin verilmediğinden bahisle bunda sadece işçilerin ve sendikaların değil, yöneticilerin ve işverenlerin de ihmali bulunduğunu söyledi.

TİSK Genel Başkanı **BAYDUR**, daha verimli olabilmenin ön koşulunun çalışma başının noksansız işleminde bulunduğunu sözlerine ekledi.

BASKIDAYKEN

ESENBOĞA

TÜRK-İŞ
yöneticileri;
BALTA,
BAŞOĞLU
ve
BAMYACI,
HAVA-İŞ'in
grevdeki
üyelerini
ziyaret
ederek
moral
verdiler.

HAVA-İŞ, THY'de GREVE BAŞLADI..

- 10 bin 500 işçi işverenin uzlaşmaz katı ve uzlaşmaz tutumu yüzünden 1 Nisan'da greve başladı..

HAVA-İŞ Sendikası, Türk Hava Yolları (THY) ile HAVAŞ (Havaalanları Yer Hizmetleri A.Ş.) de işyerlerinde çalışan 10 bin 500 işçi adına sürdürdüğü toplu iş sözleşme görüşmelerinde anlaşma olmaması üzerine 1 Nisan'da greve başladı.

Türk Hava Yolları Genel Müdürlüğü ve HAVAŞ işvereni adına Türk Ağır Sanayii ve Hizmet Sektörü Kamu İşveren sendikası (TÜHİS) ile HAVA-İŞ arasında sürdürdüğü toplu iş sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması üzerine 25 Şubat 1991 tarihinde grev kararı alınmıştı.

Alınan grev kararını uygulamaya koyan **HAVA-İŞ**, 1 Nisan günü greve çıktı. Grev nedeniy-

le THY'nin iç ve dış hat uçak seferleri yapılamadı..

HAVA-İŞ Genel Başkanı Atılai AYÇİN "—Grev bizim için amaç değil. Ama bizi silahımızı kullanmaya mecbur ederlerse, en iyi biçimde kullanırız demiştik. Bu insanlara, söke söke emeğe saygılı olmayı öğreteceğiz" dedi.

HAVA-İŞ sendikasıdan yapılan açıklamada da işverenin katı tutumu yüzünden greve gitmek zorunda kaldıkları belirtilirken, işverenin sözleşme görüşmeleri sırasında 6 aydır ücret teklifi getirmedeği 'O idari maddeleri siz çekin, size mükemmel paralar vereceğiz' denildiği kaydedildi.

HAVA-İŞ'İN AÇIKLAMASI

"— Demokratik taleplerimizden hiç bir zaman ayırt etmediğimiz ekonomik taleplerimiz, T.İ.S. taslağında yer alırken; İnsan gibi yaşanacak ücret, gruplar arasında adalet ve yüce emeğimizin değerini yükseltmek ilkelerinden yola çıkılmış ve sizler tarafından genel tasvip görmüştü. Ücrete geçmeden önce 2,5 yıldır söylenen iş değerlendirmesi de ortaya çıktı. İş değerlendirmenin 'her derde deva bir ilâç' olmadığı, tarafsız, bilimsel olması yanında insanca yaşanacak bir ücretle beslenirse bir anlamının olacağı açıktır. Resmi rakamlarda ülkemizde 1990 yılı için yoksulluk sınırının 800.000 TL. olması, insanca yaşanacak ücreti sağlamanın önemini açıklıyor sanırız."